

Juni 2023

Candriam Uitsluitingsbeleid

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Niveau 1 Bedrijfsbrede uitsluitingen	6
2.1. Wapens	7
2.2. Tabak	8
2.3. Thermische kolen.....	9
2.4. Onderdrukkende regimes: Soevereine emittenten	10
2.5. Op normen gebaseerde analyse	10
3. Uitsluitingen Niveau 2A	12
3.1. Wapens	14
3.2. Tabak	15
3.3. Thermische kolen.....	16
3.4. Conventionele wapens	17
3.5. Kansspelen	17
3.6. Olie & gas	18
3.7. Elektriciteit opwekken	19
3.8. Mijnbouw	20
3.9. Palmolie	20
3.10. Kernenergie	22
3.11. Onderdrukkende regimes: Soevereine emittenten	22
3.12. Analyse op basis van de UN Global Compact.....	23
4. Niveau 2B Uitsluitingen	24
4.1. Wapens	25
4.2. Tabak	27
4.3. Thermische kolen.....	27
4.4. Conventionele wapens	28
4.5. Inhoud voor volwassenen	28
4.6. Alcohol	29
4.7. Dierenproeven	29
4.8. Kansspelen	30
4.9. Genetische modificatie	30
4.10. Onderdrukkende regimes: Bedrijfsactiviteiten en soevereine emittenten	31
4.11. Analyse op basis van het “Global Compact”-initiatief van de VN	32
5. Niveau 3 SRI Uitsluitingen	34
5.1. Wapens	36
5.2. Tabak	37
5.3. Thermische steenkool.....	37
5.4. Conventionele wapens	38
5.5. Inhoud voor volwassenen	39
5.6. Alcohol	39
5.7. Dierenproeven	39

5.8.	Kansspelen	40
5.9.	Genetische modificatie	40
5.10.	Onderdrukkende regimes: Bedrijfsactiviteiten en soevereine emittenten	41
5.11.	Olie & gas	42
5.12.	Elektriciteit opwekken	43
5.13.	Mijnbouw	44
5.14.	Palmolie	45
5.15.	Kernenergie	46
5.16.	Analyse op basis van het “Global Compact”-initiatief van de VN	47
6.	Evaluatieproces en implementatie.....	48
6.1.	Identificatie van betrokkenheid van het bedrijf bij controversiële activiteiten	48
6.2.	Beoordeling van betrokkenheid van het bedrijf bij controversiële activiteiten	48
6.3.	Eindoordeel over betrokkenheid	48
7.	Extra uitzichten	49
7.1.	Biodiversiteit.....	49
7.2.	Doodstraf	49
7.3.	Bont.....	50
7.4.	Landjepik.....	50
7.5.	Belastingontduiking.....	51
7.6.	Giftige stoffen voor het milieu en de menselijke gezondheid	51
7.7.	Waterverbruik.....	53
8.	Bijlage.....	54

1. Inleiding

Candriam zet zich al meer dan 25 jaar in voor duurzaam en verantwoord beleggen. Het bedrijf lanceerde zijn eerste duurzame strategie in 1996 en is trots een van de oprichters van de Principles for Responsible Investment (PRI) van de VN uit 2006. Als erkend leider op het gebied van duurzaamheid vindt het bedrijf dat zijn acties een positieve invloed moeten hebben op al zijn belanghebbenden.

Dit controversiële activiteitenbeleid is de concrete uitdrukking van Candriams leiderschap op het gebied van duurzaamheid. Het definieert welke activiteiten, vanwege hun algemeen erkende ethische en economische onduurzaamheid, uitgesloten moeten worden van Candriam's investeringen op basis van **vier verschillende niveaus**:

- **Niveau 1 Bedrijfsbreed uitsluitingsbeleid:** uitsluitingen bij alle investeringen van de meest controversiële en niet-duurzame activiteiten (controversiële wapens, thermische kolen en tabak);
- **Uitsluitingsbeleid niveau 2A:** een tussenliggend niveau met uitsluitingen met betrekking tot conventionele wapens, gokken, onderdrukkende regimes en klimaatgerelateerde risico's;
- **Uitsluitingsbeleid niveau 2B:** uitsluitingen met betrekking tot conventionele wapens, gokken, onderdrukkende regimes en andere activiteiten die risico's met zich meebrengen voor verantwoorde investeringen.
- **Uitsluitingsbeleid niveau 3 SRI:** een brede reeks uitsluitingen die een breed scala aan controversiële activiteiten omvat vanuit milieu- en sociaal oogpunt (inhoud voor volwassenen, alcohol, gokken, enz.).

Candriam erkent de belangrijke rol die vermogensbeheerders spelen bij het aanpakken van grote wereldwijde uitdagingen, zoals klimaatverandering, het behoud van biodiversiteit of het garanderen van fatsoenlijke arbeidsomstandigheden voor iedereen, en streeft ernaar om voorop te lopen op het gebied van duurzaamheid door haar beleid en praktijken te verbeteren.

Elk beleid, evenals het specifieke toepassingsgebied ervan, wordt in detail beschreven in de volgende paragrafen.

	Niveau 1 Bedrijfsbrede uitsluitingen ¹	Niveau 2A Uitsluitingen ¹	Niveau 2B Uitsluitingen ¹	Niveau 3 SRI Uitsluitingen ¹
Uitsluiting van controversiële bedrijfsactiviteiten:				
Controversiële wapens	<ul style="list-style-type: none"> Enige betrokkenheid bij: Antipersoneelmijnen; Clusterbommen; Verarmd uranium; Chemische wapens; Biologische wapens Witte fosfor: 5% omzeldrempel 			
		<ul style="list-style-type: none"> Betrokkenheid bij kernwapens en witte fosfor 		
Thermische steenkool	<ul style="list-style-type: none"> 5% omzeldrempel Bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen 	<ul style="list-style-type: none"> 5% omzeldrempel Bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen 		
Tabak	<ul style="list-style-type: none"> 5% omzeldrempel 	<ul style="list-style-type: none"> Productie: Elke betrokkenheid Distributie: 5% omzeldrempel 		
Conventionele wapens		<ul style="list-style-type: none"> Inkomstendrempel van 10% 	<ul style="list-style-type: none"> 3% inkomstendrempel 	
Opwekking elektriciteit		<ul style="list-style-type: none"> Bedrijven met nieuwe kolen- of nucleaire projecten Koolstofintensiteit hoger dan 354gCO₂/kWh <p>Als er geen koolstofintensiteitsgegevens beschikbaar zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geen verplichting in Parijs Bedrijven zonder nieuw project op basis van duurzame energie 		<ul style="list-style-type: none"> Bedrijven met nieuwe kolen- of nucleaire projecten Koolstofintensiteit hoger dan 354gCO₂/kWh <p>Als er geen koolstofintensiteitsgegevens beschikbaar zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geen verplichting in Parijs Bedrijven zonder nieuw project op basis van duurzame energie
Olie & gas		<p>Onconventionele olie en gas:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5% omzeldrempel Bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen 		<p>Onconventionele olie en gas:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5% omzeldrempel Bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen
		<p>Conventionele olie en gas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Minder dan 40% van inkomsten uit aardgas en hernieuwbare energie 		<p>Conventionele olie en gas:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5% omzeldrempel
Bedrijfsactiviteiten in onderdrukkende regimes			<ul style="list-style-type: none"> Inkomstendrempel van 10% (tenzij plannen om te stoppen of opschorting van activiteiten) Betrokkenheid veroorzaakt tussen 5 en 10% blootstelling aan inkomsten 	
Content voor volwassenen			<ul style="list-style-type: none"> 5% omzeldrempel 	
Alcohol			<ul style="list-style-type: none"> Inkomstendrempel van 10% 	
Dierenproeven			<ul style="list-style-type: none"> Geen verantwoord beleid en geen wettelijke verplichting om te testen 	
Kansspelen		<ul style="list-style-type: none"> Inkomstendrempel van 10% 	<ul style="list-style-type: none"> 5% omzeldrempel 	
GGO			<ul style="list-style-type: none"> 10% omzeldrempel en geen verantwoordelijk beleid 	

Kernenergie		<ul style="list-style-type: none"> Inkomstendrempel van 30%² 		<ul style="list-style-type: none"> Inkomstendrempel van 30%²
Palmolie		Producenten/Distributeurs die: <ul style="list-style-type: none"> geen lid zijn van de RSPO³ en die tussen 0% en 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 20% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben; of geen RSPO-lid zijn en meer dan 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 50% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben. 		Producenten/Distributeurs die: <ul style="list-style-type: none"> geen RSPO-lid zijn en tussen 0% en 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 20% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben; of geen RSPO-lid zijn en meer dan 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 50% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben.
		Kopers die: <ul style="list-style-type: none"> geen RSPO-lid zijn en waarvan de inkomsten voor meer dan 5% afhankelijk zijn van palmolie, waarvan minder dan 50% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben. 		Kopers die: <ul style="list-style-type: none"> geen RSPO-lid zijn en waarvan de inkomsten voor meer dan 5% afhankelijk zijn van palmolie, waarvan minder dan 50% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben.
Mijnbouw		UNGP ⁴ , OECD		UNGP ⁴ , OECD
<u>Uitsluiting van soevereine emittenten:</u>				
Onderdrukkende regimes	Schuld van soevereine of quasi-soevereine entiteiten op de lijst van onderdrukkende regimes van Candriam			
<u>Op normen gebaseerde uitsluitingen:</u>				
Normen		Bedrijven met rode vlag: Bedrijven met een "Rode" beoordeling in een van de vier UNGC ⁵ pijlers		
	Uit Lijst: De Red Flag-bedrijven die de ernstigste schendingen van de UNGC ⁵ Principes vertonen.			

¹ Het uitsluitingsbeleid van Candriam is onderhevig aan de beperkingen die inherent zijn aan de beschikbaarheid van ESG-gegevens en de onderliggende gegevensmethodologieën. Daarom worden drempels zo goed mogelijk geanalyseerd en geïmplementeerd.

² Drempel is van toepassing ongeacht de koolstofintensiteit.

³ RSPO: Rondetafelgesprek over duurzame palmolie

⁴ UNGP: Leidende beginselen van de Verenigde Naties

⁵ UNGC: Wereldpact van de Verenigde Naties

2. Niveau 1 Bedrijfsbrede uitsluitingen

Het *Niveau 1 Bedrijfsbreed Uitsluitingsbeleid* van Candriam richt zich op schadelijke activiteiten die volgens ons een aanzienlijke negatieve impact hebben en ernstige risico's met zich meebrengen, zowel vanuit financieel oogpunt als vanuit het oogpunt van duurzaamheid. Blootstelling aan deze activiteiten brengt belangrijke systeem- en reputatierisico's met zich mee voor de bedrijven waarin wordt belegd, zowel vanuit economisch als milieu- en sociaal perspectief.

Bijgevolg sluit Candriam controversiële bewapenings-, tabaks- en thermische steenkoolactiviteiten uit van al haar rechtstreeks beheerde portefeuilles en moedigt ze derden aan om hetzelfde te doen.

Het *Niveau 1 Bedrijfsbreed Uitsluitingsbeleid*¹ van Candriam is van toepassing op alle beleggingen van Candriam via long posities in directe lijnen in bedrijfs- en overheidsemissies en single-name derivaten.

De uitsluitingsdrempels voor dit beleid staan in de tabel hieronder:

Uitsluitingsdrempel / criteria ¹	
<u>Uitsluiting van controversiële bedrijfsactiviteiten:</u>	
Controversiële wapens	<ul style="list-style-type: none"> • Enige betrokkenheid bij: antipersoneelmijnen; clusterbommen; verarmd uranium; chemische wapens; biologische wapens • Witte fosfor: 5% omzetsdrempel
Thermische steenkool	<ul style="list-style-type: none"> • 5% omzetsdrempel • Bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen
Tabak	<ul style="list-style-type: none"> • 5% omzetsdrempel
<u>Uitsluiting van soevereine emittenten:</u>	
Onderdrukkende regimes	Schuld van soevereine of quasi-soevereine entiteiten op de lijst van onderdrukkende regimes van Candriam
<u>Op normen gebaseerde uitsluitingen:</u>	
Normen	Uit Lijst: De Red Flag-bedrijven ² die de ernstigste schendingen van de UNGC ³ -principes vertonen

¹ Het uitsluitingsbeleid van Candriam is onderhevig aan de beperkingen die inherent zijn aan de beschikbaarheid van ESG-gegevens en de onderliggende gegevensmethodologieën. Daarom worden drempels zo goed mogelijk geanalyseerd en geïmplementeerd.

² Bedrijven met rode vlag: Bedrijven met een "Rode" beoordeling in een van de vier UNGC-pijlers.

³ UNGC: "Global Compact"-initiatief van de VN

¹ Een fonds dat valt onder het *Bedrijfsbreed Uitsluitingsbeleid* van Candriam kan indirecte blootstelling hebben aan sommige van de activiteiten die in het beleid worden genoemd als er in dergelijke activiteiten wordt belegd via indexderivaten of Externe fondsen/ETF's die niet door Candriam worden beheerd.

Hieronder vindt u meer details over Candriam's aanpak en uitsluitingsdrempels die worden toegepast op elk van deze controversiële activiteiten.

2.1. Wapens

De aanpak van Candriam

Directe vs. indirecte betrokkenheid

Bij de beoordeling van bewapening als controversiële activiteit maken we onderscheid tussen directe en indirecte betrokkenheid:

- **Directe betrokkenheid** : Een bedrijf wordt geacht rechtstreeks betrokken te zijn bij wapens systemen wanneer het de volgende producten/diensten produceert / vervaardigt / diensten verleent / verkoopt / verhandelt:
 - Complete wapensystemen;
 - Kritische onderdelen van een wapensysteem;
 - Kritieke diensten gerelateerd aan een wapensysteem.

Componenten en diensten worden beschouwd als kritieke componenten / diensten als ze voldoen aan de volgende twee voorwaarden:

- De componenten/diensten zijn specifiek ontworpen voor gebruik binnen of in relatie tot wapensystemen;
- De componenten/diensten spelen een rol in de dodelijkheid van wapensystemen. In dit geval worden de componenten en diensten "belangrijke componenten en diensten" genoemd.

De componenten en diensten verkocht aan militaire klanten die niet specifiek ontworpen zijn voor wapensystemen en die geen sleutelcomponenten zijn in wapensystemen vallen in de categorie van "dual-use of general-purpose goods and/or services". Ze omvatten met name: catering uitrusting & diensten, huisvestingsproducten & diensten, transport uitrusting & diensten, uniformen, reclamediensden, kantoorcomputers, schoonmaakdiensten, elektriciteitsuitrusting & diensten, verzekeringen diensten, de organisatie van wapenbeurzen, enz.

- **Indirecte betrokkenheid**: Een bedrijf kan indirect betrokken zijn bij bewapening via aandelen, d.w.z. wanneer een bedrijf aandelen bezit in andere bedrijven die direct betrokken zijn bij wapensystemen en hun kritieke onderdelen/diensten.

Conventionele v s . controversiële bewapening

Ook, bij het beoordelen van de betrokkenheid van een bedrijf in bewapening, houdt Candriam's aanpak ook rekening met het type van bewapening. Candriam's benadering maakt dus een onderscheid tussen **conventionele bewapening** en **controversiële bewapening**.

Volgens de huidige aanpak van Candriam zijn controversiële wapens: Antipersoonsmijnen; clusterbommen; kernwapens; wapens met verarmd uranium; chemische wapens; biologische wapens; witte fosfor. Deze wapens zijn geïdentificeerd als controversiële wapens omdat er veel kritiek op is geweest met betrekking tot drie criteria:

- Het willekeurige karakter van de wapens op het moment van gebruik: d.w.z. wanneer het gebruikte wapen

niet alleen militaire doelen treft, maar waarschijnlijk ook burgerslachtoffers maakt en schade toebrengt aan de civiele infrastructuur en andere bijkomende schade.

- Worden geïdentificeerd als wapensystemen die zowel overbodig letsel als onnodig lijden veroorzaken.
- De mogelijke humanitaire gevolgen van deze wapens op de lange termijn, die de menselijke gezondheid negatief kunnen beïnvloeden en/of de ontwikkeling en wederopbouw van voormalige door oorlog verscheurde gebieden kunnen belemmeren.

Zie de bijlage voor meer informatie over onze methodologie en gegevensverstrekkers voor bewapening.

Candriam Uitsluitingsdrempels

Op bedrijfsniveau sluit Candriam van al haar investeringen alle bedrijven uit die:

- rechtstreeks betrokken zijn bij de ontwikkeling, de productie, het testen, het onderhoud en de verkoop van een of meer van de volgende controversiële wapens: Antipersoneelmijnen; clusterbommen; verarmd uranium; chemische wapens en/of biologische wapens ongeacht de verkoop/opbrengsten; witte fosforwapens die de onderstaande drempelwaarden overschrijden:
 - Bedrijven die meer dan 5% van hun totale omzet/inkomsten halen uit de productie, fabricage, handel, het testen of onderhouden van witte fosforwapens; de drempel van 5% wordt gebruikt om te erkennen dat fosfor een stof voor tweërlei gebruik is.
- Bedrijven die een belang van meer dan 50% hebben in een bedrijf dat direct betrokken is bij deze controversiële wapens.

Producenten van onderdelen en diensten die worden verkocht voor de productie van kernwapens vallen niet onder dit beleid. Daarom beschouwt Candriam de ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van onderdelen of diensten voor de legale productie van kernwapens voor landen die kernwapens mogen bezitten volgens het internationaal recht, als in aanmerking komend.

2.2. Tabak

De aanpak van Candriam

Candriam erkent dat de consumptie en het gebruik van tabaksproducten in elke hoeveelheid leidt tot maatschappelijke en gezondheidsproblemen en een belangrijke doodsoorzaak is.

Tabaksproducten die door bedrijven worden geproduceerd en verkocht, zijn sigaretten en sigaren, maar ook andere producten zoals pruimtabak, romige snuif en diptabak. Sigaretten vormen het grootste deel van de tabaksfabrikaten.

Candriam Uitsluitingsdrempels

Ons beleid sluit alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij de tabaksindustrie die meer dan 5% van hun inkomsten halen uit de productie van of detailhandel in tabaksproducten.

Candriam sanctioneert niet a priori bedrijven die indirect betrokken zijn bij de tabaksindustrie via ondersteunende producten en/of diensten (bv. leveranciers van verpakkingsmateriaal) aangezien hun activiteiten niet uitsluitend gericht zijn op de tabaksindustrie. Als bedrijven echter producten en productiesystemen hebben ontwikkeld die zijn afgestemd op de tabaksindustrie, worden ze uitgesloten.

2.3. Thermische kolen

De aanpak van Candriam

Exploratie, winning, verwerking, transport en distributie worden beschouwd als directe betrokkenheid bij de thermische kolenindustrie. Aangezien er geen alternatieven zijn voor metallurgische steenkool bij de productie van staal, komt metallurgische steenkool niet in aanmerking voor uitsluiting. Synthese van vloeibare of vergaste brandstof uit steenkool is ook uitgesloten op een zo goed mogelijke basis gezien de uitdagingen met betrekking tot de betrouwbaarheid van gegevens.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Candriam sluit van beleggingen alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij de thermische kolenindustrie en meer dan 5% van hun inkomsten uit kolen halen.

De uitsluiting van bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen wordt gewaardeerd zonder een minimuminkomstengrens.

Nieuwe projecten worden als effectief beschouwd wanneer de definitieve beleggingsbeslissing is genomen. Sommige situaties vóór de daadwerkelijke ingebruikname (vergunning, aankondiging) kunnen per geval ook aanleiding geven tot uitsluitingen.

We erkennen dat de overgang naar nettonul een reis is, met bijbehorende sociaaleconomische uitdagingen. Hoewel deze realiteit in aanmerking moet worden genomen, mag het geen reden zijn om af te wijken van de wetenschappelijke paden die in Parijs zijn uitgestippeld. In bedrijven die tussen 5% en 10% van hun energie uit steenkool halen, kan alleen worden belegd als ze aan de drie onderstaande voorwaarden voldoen, die van het grootste belang zijn om aan te tonen dat ze in lijn zijn met de doelstellingen van Parijs:

- Geen nieuwe steenkoolprojecten ontwikkelen en het aandeel van steenkool in de activiteiten verminderen;
- Ze hebben zich ertoe verbonden om steenkool volledig uit te bannen tegen 2027 in ontwikkelde economieën en tegen 2030 in ontwikkelingseconomieën;
- Specifieke koolstofemissies van opwekking in lijn met het 1,5 Net Zero-traject van het IEA.

Het voldoen aan de bovenstaande voorwaarden moet voortdurend worden gecontroleerd door middel van toegewezen betrokkenheid.

2.4. Onderdrukkende regimes: Soevereine emittenten

De aanpak van Candriam

Candriam's lijst van onderdrukkende regimes bestaat uit landen waar mensenrechten regelmatig ernstig worden geschonden, fundamentele vrijheden systematisch worden ontkend en de veiligheid van mensen niet is gegarandeerd door falen van de overheid en systematische ethische inbreuken. We kijken ook heel zorgvuldig naar totalitaire staten of landen waar de regering oorlog voert tegen de eigen bevolking. Om de lijst van onderdrukkende regimes op te stellen, gebruiken we gegevens van externe bronnen, zoals de Freedom in the World Index van Freedom House, de bestuursindicatoren van de Wereldbank en de Democracy Index van de Economist Intelligence Unit, die onze kwalitatieve beoordeling van niet-democratische landen ondersteunen.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Schuld uitgegeven door soevereine of quasi-soevereine entiteiten die op de lijst van Oppressieve Regimes staan, komt niet in aanmerking voor belegging in strategieën die vallen onder ons *Niveau 1 Uitsluitingenbeleid*.

2.5. Op normen gebaseerde analyse

De op normen gebaseerde analyse van Candriam bepaalt voor elk van de hoofdcategorieën of een bedrijf voldoet aan de 10 principes van het Global Compact van de Verenigde Naties: **Mensenrechten, Arbeidsrechten, Milieu en Corruptiebestrijding**.

Informatie over huidige, vermoede en/of gerelateerde incidenten of schendingen van internationale standaarden wordt verzameld via extern onderzoek in combinatie met interne analyses door onze ESG-analisten.

Na het vaststellen van schendingen van de Global Compact-principes, gebruikt de analyse verschillende parameters om de ernst en omvang van de schendingen te evalueren:

- **Temporele nabijheid:** wanneer vond het incident plaats en hoe lang duurde het?
- **Magnitude:** welke financiële kosten en milieuschade zijn gerelateerd aan het incident?
- **Geloofwaardigheid:** gaat het incident gepaard met beschuldigingen, juridische procedures, etc.?
- **Herhaling:** Is dit een eenmalig incident of is er bewijs van herhaalde incidenten over een bepaalde periode?

De nadruk wordt ook gelegd op de reactie van een bedrijf wanneer een incident zich voordoet. Een bedrijf dat positieve, verantwoordelijke maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat inbreuken in de toekomst niet meer voorkomen, wordt positiever beoordeeld dan een bedrijf dat zijn verantwoordelijkheid niet erkent en/of geen corrigerende maatregelen neemt.

Op basis van deze informatie en in overeenstemming met het hierboven beschreven beoordelingskader wordt de kleurcode als volgt bepaald voor elk van de vier hoofdcategorieën.

Green	- No evidence of repeated or significant violations of the Global Compact principles
Orange	<ul style="list-style-type: none"> - Evidence of repeated violations of the Global Compact principles but these do not appear to be significant; or - Evidence of significant violations of the Global Compact principles but these do not appear to be repetitive; or - Evidence of repeated and significant violations of the Global Compact principles, but the company has taken appropriate corrective measures/actions
Red	- Evident of repeated and significant violations of Global Compact principles and the organisation has no appropriate response/behaviour

Bedrijven die geclassificeerd zijn als "Red Flag Companies" zijn bedrijven met ernstige tot zeer ernstige controverses in termen van impact, duur, frequentie en/of gebrek aan reactie van het management van het bedrijf.

In het *Bedrijfsbrede Uitsluitingsbeleid Niveau 1* van Candriam sluiten we een subgroep van "Red Flag Companies" uit, die bestaat uit bedrijven met ernstigste overtredingen van de UNGC-principes.

3. Uitsluitingen Niveau 2A

Het *Uitsluitingsbeleid Niveau 2A* van Candriam richt zich op schadelijke activiteiten die volgens ons een aanzienlijke negatieve impact hebben en ernstige risico's met zich meebrengen, zowel vanuit financieel oogpunt als vanuit het oogpunt van duurzaamheid. Blootstelling aan deze activiteiten brengt belangrijke systeem- en reputatierisico's met zich mee voor de bedrijven waarin wordt belegd, zowel vanuit economisch als ecologisch en sociaal perspectief.

Aangezien klimaatverandering de belangrijkste duurzaamheidsuitdaging voor de nabije toekomst is, houdt het *Uitsluitingsbeleid Niveau 2A* van Candriam hier rekening mee en legt het de nadruk op milieukwesties. Het doel is om klimaatverandering te helpen aanpakken door activiteiten uit te sluiten die aanzienlijke schade toebrengen aan het milieu. Wij geloven dat het ondersteunen van een duurzaam milieu ook positieve gevolgen kan hebben voor sociale kwesties.

Het *Uitsluitingsbeleid Niveau 2A*² van Candriam is van toepassing op beleggingen door Candriam via long-posities in directe lijnen in bedrijfs- en overheidsemissanten en single-name derivaten.

Wat betreft het *Uitsluitingsbeleid Niveau 2A*, sluit Candriam controversiële bewapenings-, tabaks- en thermische kolenactiviteiten uit en moedigt derden aan hetzelfde te doen. Deze activiteiten brengen aanzienlijke systeemrisico's met zich mee voor de samenleving en de wereldeconomie.

De toepassing van het *Uitsluitingsbeleid Niveau 2A* van Candriam omvat ook de uitsluiting van conventionele wapens. Dit is in lijn met de benadering van veel duurzame beleggers en verschillende standaarden die deze activiteit uitsluiten vanwege de negatieve aard van bewapening, die vaak heeft gediend om mensenrechten te schenden en heeft geleid tot verwoestende effecten op mensenlevens en het algehele welzijn van de samenleving. De uitdaging om gedetailleerde informatie te verkrijgen over eindgebruikers en eindgebruik van wapens is een extra factor die deze uitsluiting ondersteunt.

Portefeuilles die vallen onder het *Uitsluitingsbeleid Niveau 2A* van Candriam sluiten ook gokactiviteiten uit, omdat dergelijke activiteiten mogelijk verweven zijn met illegale activiteiten en corruptie, en daarom reputatierisico's kunnen opleveren voor Candriam en onze klanten. Dit weerspiegelt de zorgen van veel verantwoordelijke beleggers en bepaalde onafhankelijke ESG-raamwerken.

² Houd er rekening mee dat de uitsluitingen van het *Uitsluitingsbeleid Niveau 2A* van Candriam niet noodzakelijkerwijs worden toegepast in het geval van beleggingen in ETF's, indexfondsen (of andere financiële instrumenten gekoppeld aan indexen zoals derivaten), hedgefondsen, absolute return fondsen of fondsen van derden. Dienovereenkomstig kan een fonds waarop het *Uitsluitingsbeleid Niveau 2A* van toepassing is, indirect blootgesteld zijn aan sommige van de activiteiten die in het beleid worden vermeld als beleggingen in dergelijke activiteiten worden gedaan via de bovengenoemde soorten vehikels.

De uitsluitingsdrempels voor de eerder genoemde activiteiten worden weergegeven in de tabel hieronder.

Uitsluitingsdrempels/criteria ¹	
<u>Uitsluiting van controversiële bedrijfsactiviteiten:</u>	
Controversiële wapens	<ul style="list-style-type: none"> • Enige betrokkenheid bij: antipersoneelsmijnen; clusterbommen; verarmd uranium; chemische wapens; biologische wapens • Betrokkenheid bij kernwapens en witte fosfor
Thermische steenkool	<ul style="list-style-type: none"> • 5% omzeldrempel • Bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen
Tabak	<ul style="list-style-type: none"> • Productie: elke betrokkenheid • Distributie: 5% omzeldrempel
Conventionele wapens	<ul style="list-style-type: none"> • Inkomstendrempel van 10%
Opwekking elektriciteit	<ul style="list-style-type: none"> • Bedrijven met nieuwe kolen- of nucleaire projecten • Koolstofintensiteit boven 354gCO₂/kWh <p>Als er geen gegevens beschikbaar zijn over de koolstofintensiteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen verplichting ingevolge Akkoord van Parijs • Bedrijven zonder nieuw project op basis van duurzame energie
Olie & gas	<p>Onconventionele O&G:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5% omzeldrempel • Bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen <p>Conventionele O&G:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minder dan 40% van inkomsten uit aardgas en hernieuwbare energie
Kansspelen	<ul style="list-style-type: none"> • Inkomstendrempel van 10%
Kernenergie	<ul style="list-style-type: none"> • Inkomstendrempel van 30%²
Palmolie	<p>Producenten/Distributeurs die:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geen lid zijn van de RSPO³ en die tussen 0% en 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 20% uit RSPO-gecertificeerde palmolie, en die geen ontbossingsbeleid hebben; of • geen RSPO-lid zijn en meer dan 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 50% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben. <p>Kopers die:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geen RSPO-lid zijn en waarvan de inkomsten voor meer dan 5% afhankelijk zijn van palmolie, waarvan minder dan 50% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben.
Mijnbouw	UNGP ⁴ , OECD
<u>Uitsluiting van soevereine emittenten:</u>	
Onderdrukkende regimes	Schuld van soevereine of quasi-soevereine entiteiten op de lijst van onderdrukkende regimes van Candriam
<u>Op normen gebaseerde uitsluitingen:</u>	
Normen	Bedrijven met rode vlag: Bedrijven met een "Rode" beoordeling in een van de vier UNGC ⁵ pijlers

¹ Het uitsluitingsbeleid van Candriam is onderhevig aan de beperkingen die inherent zijn aan de beschikbaarheid van ESG-gegevens en de onderliggende gegevensmethodologieën. Daarom worden drempels zo goed mogelijk geanalyseerd en geïmplementeerd.

² Drempel is van toepassing ongeacht de koolstofintensiteit.

³ RSPO: Rondetafelgesprek over duurzame palmolie

⁴ UNGP: Leidende beginselen van de Verenigde Naties

⁵ UNGC: Global Compact-initiatief van de Verenigde Naties

Hieronder vindt u meer informatie over de aanpak van Candriam en de uitsluitingsdrempels voor elk van deze controversiële activiteiten.

3.1. Wapens

De aanpak van Candriam

Directe vs. indirecte betrokkenheid

Bij de beoordeling van bewapening als controversiële activiteit maken we onderscheid tussen directe en indirecte betrokkenheid:

- **Directe betrokkenheid:** Een bedrijf wordt geacht rechtstreeks betrokken te zijn bij wapensystemen als het de volgende producten/diensten produceert / vervaardigt / levert / verkoopt / verhandelt:
 - Complete wapensystemen;
 - Kritische onderdelen van een wapensysteem;
 - Kritieke diensten gerelateerd aan een wapensysteem.

Componenten en diensten worden beschouwd als kritieke componenten / diensten als ze voldoen aan de volgende twee voorwaarden:

- De componenten/diensten zijn specifiek ontworpen voor gebruik binnen of in relatie tot wapensystemen;
- De componenten/diensten spelen een rol in de dodelijkheid van wapensystemen. In dit geval worden de componenten en diensten "belangrijke componenten en diensten" genoemd.

De onderdelen en diensten die verkocht worden aan militaire klanten die niet specifiek ontworpen zijn voor wapensystemen en die geen sleutelcomponenten zijn in wapensystemen, vallen in de categorie van "goederen en/of diensten voor tweërlei gebruik of voor algemeen gebruik". Ze omvatten met name: cateringuitrusting en -diensten, huisvestingsproducten en -diensten, transportuitrusting en -diensten, uniformen, reclamediensden, kantoorcomputers, schoonmaakdiensten, elektriciteitsuitrusting en -diensten, verzekeringsdiensten, de organisatie van wapenbeurzen, enz.

- **Indirecte betrokkenheid:** Een bedrijf kan indirect betrokken zijn bij bewapening via aandelen, d.w.z. wanneer een bedrijf aandelen bezit in andere bedrijven die direct betrokken zijn bij wapensystemen en hun kritieke onderdelen/diensten.

Conventionele v s . controversiële bewapening

Bij het beoordelen van de betrokkenheid van een bedrijf bij bewapening houdt Candriam ook rekening met het type bewapening. Candriam's benadering maakt dus onderscheid tussen **conventionele bewapening** en **controversiële bewapening**.

Volgens de huidige aanpak van Candriam zijn controversiële wapens: antipersooneelsmijnen; clusterbommen; kernwapens; wapens & pantsers met verarmd uranium; chemische wapens; biologische wapens; witte fosfor. Deze wapens zijn geïdentificeerd als controversiële wapens omdat er veel kritiek op is geweest met betrekking tot drie criteria:

- Het willekeurige karakter van de wapens op het moment van gebruik: d.w.z. wanneer het gebruikte wapen

niet alleen militaire doelen treft, maar waarschijnlijk ook burgerslachtoffers maakt en schade toebrengt aan de civiele infrastructuur en andere bijkomende schade.

- Worden geïdentificeerd als wapensystemen die zowel overbodig letsel als onnodig lijden veroorzaken.
- De mogelijke humanitaire gevolgen van deze wapens op de lange termijn, die de menselijke gezondheid negatief kunnen beïnvloeden en/of de ontwikkeling en wederopbouw van voormalige door oorlog verscheurde gebieden kunnen belemmeren.

Zie de bijlage voor meer informatie over onze methodologie en gegevensverstrekkers voor bewapening.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Op bedrijfsniveau sluit Candriam van al haar beleggingen alle bedrijven uit die:

- direct betrokken zijn bij het ontwikkelen, produceren, testen, onderhouden en verkopen van een of meer van de volgende controversiële wapens antipersoonsmijnen, clusterbommen, kernwapens, verarmd uranium, chemische wapens, biologische wapens of witte fosfor, ongeacht de verkoop/inkomsten.
- die een belang van meer dan 50% hebben in een bedrijf dat direct betrokken is bij deze controversiële wapens.

3.2. Tabak

De aanpak van Candriam

Candriam erkent dat de consumptie en het gebruik van tabaksproducten, in welke hoeveelheid dan ook, negatieve maatschappelijke en gezondheidsproblemen veroorzaakt en een belangrijke doodsoorzaak is.

Tabaksproducten die door bedrijven worden geproduceerd en verkocht, zijn sigaretten en sigaren, maar ook andere producten zoals pruimtabak, romige snuif en diptabak. Sigaretten vormen het grootste deel van de tabaksfabrikanten.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Ons beleid sluit alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij de tabaksindustrie en die inkomsten halen uit de productie of meer dan 5% van hun inkomsten uit de detailhandel in tabaksproducten.

Candriam sanctioneert niet a priori bedrijven die indirect betrokken zijn bij de tabaksindustrie door middel van ondersteunende producten en/of diensten (bijv. leveranciers van verpakkingsmaterialen) omdat hun activiteiten niet uitsluitend gericht zijn op de tabaksindustrie. Als bedrijven echter producten en productiesystemen hebben ontwikkeld die zijn afgestemd op de tabaksindustrie, worden ze uitgesloten.

3.3. Thermische kolen

De aanpak van Candriam

Exploratie, winning, verwerking, transport en distributie worden beschouwd als directe betrokkenheid bij de thermische kolenindustrie. Aangezien er geen alternatieven zijn voor metallurgische steenkool bij de productie van staal, komt metallurgische steenkool niet in aanmerking voor uitsluiting. Synthese van vloeibare of vergaste brandstof uit steenkool wordt ook uitgesloten op een zo goed mogelijke basis gezien de uitdagingen met betrekking tot de betrouwbaarheid van gegevens.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Candriam sluit van beleggingen alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij de thermische kolenindustrie en meer dan 5% van hun inkomsten uit kolen halen.

De uitsluiting van bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen wordt gewaardeerd zonder een minimuminkomstengrens.

Nieuwe projecten worden als effectief beschouwd wanneer de definitieve beleggingsbeslissing is genomen. Sommige situaties vóór de daadwerkelijke ingebruikname (vergunning, aankondiging) kunnen per geval ook aanleiding geven tot uitsluitingen.

We erkennen dat de overgang naar net nul een reis is, met bijbehorende sociaaleconomische uitdagingen. Hoewel deze realiteit in aanmerking moet worden genomen, mag het geen reden zijn om af te wijken van de wetenschappelijke paden die in Parijs zijn uitgestippeld. Bedrijven die tussen 5% en 10% van hun energie uit kolen halen, kunnen dus alleen worden belegd als ze aan de drie onderstaande voorwaarden voldoen, die van het grootste belang zijn om aan te tonen dat ze op één lijn liggen met de doelstellingen van Parijs:

- Geen nieuwe steenkoolprojecten ontwikkelen en het aandeel van steenkool in de activiteiten verminderen;
- Ze hebben zich ertoe verbonden om steenkool volledig uit te bannen tegen 2027 in ontwikkelde economieën en tegen 2030 in ontwikkelingseconomieën;
- Specifieke koolstofemissies van opwekking in lijn met het 1,5 Net Zero-traject van het IEA.

Het voldoen aan de bovenstaande voorwaarden moet voortdurend worden gecontroleerd door middel van toegewezen betrokkenheid.

3.4. Conventionele wapens

Naast de hierboven vermelde uitsluitingen van controversiële bewapening, sluiten de uitsluitingen van niveau 2A van **Candriam** alle bedrijven uit die:

- Meer dan 10% van hun totale omzet/inkomsten halen uit het produceren, vervaardigen, verhandelen, testen of onderhouden van conventionele wapens en/of kritieke onderdelen/diensten voor conventionele wapens;
- Een aandeel van meer dan 10% bezitten in een bedrijf dat direct betrokken is bij conventionele wapens of controversiële wapens.

3.5. Kansspelen

De aanpak van Candriam

Candriam erkent de controversiële aard van gokken en de kwetsbaarheid van belanghebbenden die zich met deze activiteit bezighouden. Voor bedrijven die de hieronder vermelde gedefinieerde drempel respecteren, maar die actiever betrokken zijn bij gokken en/of de productie van gokproducten (spellen), zullen we beoordelen of deze bedrijven productrisico's uitgebreid aanpakken en verkooppraktijken monitoren om kwetsbare consumenten, zoals minderjarigen, te beschermen.

Hiertoe kunnen we voor bedrijven die de vastgestelde drempel respecteren ook rekening houden met het feit of ze een verantwoord beleid hebben geïmplementeerd:

- Voor bedrijven **die rechtstreeks betrokken zijn bij** gokken (fabrikanten van machines of software, casino's, loterijen, bookmakers, gokwebsites, verkooppunten met gokautomaten, gokuitzendingen), controleren we of ze een beleid hebben dat gericht is op ontwerp, transparantie van gedrag en klantenondersteuning.
- Voor bedrijven **die indirect betrokken zijn bij** gokken via intermediaire diensten die toegang bieden tot gokken (bv. online betalingsdienstaanbieders, algemene detailhandelaars, luchthavens die gokproducten hosten), controleren we of ze een beleid hebben dat een betere bescherming van de consument nastreeft (bv. beperkte toegang tot "gokkanalen" via toegang met een wachtwoord).

Het opstellen van een beleid is geen hard criterium, maar geeft ons meer inzicht in de verantwoorde praktijken van een bedrijf.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Ons beleid sluit uit dat ze direct of indirect meer dan 10% van hun totale inkomsten (zelfs via deelnemingen) uit gokactiviteiten halen.

3.6. Olie & gas

De aanpak van Candriam

Bij de beoordeling van energiebronnen zijn wij van mening dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen olie- en gasvoorraden die afkomstig zijn van conventionele en onconventionele winning. Het belangrijkste verschil komt voort uit de technieken die nodig zijn voor de extractie en de aard van het reservoir.

Conventionele olie en gas worden gewonnen uit formaties die eenvoudiger te winnen zijn in vergelijking met onconventionele olie en gas die complexe winningsmethoden vereisen met negatieve gevolgen voor het milieu. Voor de winning van onconventionele bronnen is meestal meer energie nodig, evenals meer water en chemische stoffen in het geval van hydraulische breuktechnieken. Daarom zijn onconventionele methoden koolstof- en waterintensiever dan conventionele projecten. Afhankelijk van het type bron kunnen onconventionele methoden ook meer landverstoring (waaronder ontbossing) en meer afvalwater veroorzaken.

We categoriseren de volgende activiteiten en bronnen als volgt:

- **Onconventionele olie- en gaswinning:** de winning van teerzand/olie, schaliegas/olie, tight gas/olie, methaan uit kolenlagen en Arctische boringen
- **Conventionele olie- en gaswinning:** conventionele olie en conventioneel aardgas, inclusief gascondensaat.

Candriam erkent dat de overgang naar een koolstofarme economie tijd vergt. Daarom houden we in onze benadering ook rekening met de energietransitiestrategie van bedrijven die actief zijn in de conventionele olie- en gasindustrie, met zeer duidelijke en ambitieuze drempels die in lijn zijn met de trajecten van Parijs. De blootstelling aan onconventionele olie en gas wordt daarentegen als onverenigbaar met de energietransitie beschouwd gezien de negatieve milieueffecten die ermee gepaard gaan.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Candriam sluit bedrijven uit die meer dan 5% van hun inkomsten genereren uit de exploratie en productie van onconventionele olie en gas. Candriam sluit bedrijven uit die betrokken zijn bij de exploratie en productie van conventionele olie en gas wanneer de inkomsten uit aardgas en/of hernieuwbare energiebronnen minder dan 40% bedragen.

Activiteiten	Uitsluitingsdrempels
Niet-conventionele olie & gas	Omzet > 5%
Conventionele olie & gas	Omzet gebaseerd op aardgas of hernieuwbare energie < 40%

3.7. Elektriciteit opwekken

De aanpak van Candriam

Aangezien het emissieniveau verschilt per elektriciteitsbron, is het belangrijk om het niveau van broeikasgassen die per kWh worden uitgestoten te beoordelen om te meten in hoeverre bedrijven op één lijn zitten met een 2°C-traject. Daarom nemen we de koolstofintensiteit van energieproducenten op in onze duurzaamheidsbeoordeling.

Omdat gegevens over de koolstofintensiteit van emittenten niet altijd beschikbaar zijn, hebben we andere indicatoren opgesteld die aantonen dat een emittent op één lijn ligt met de Overeenkomst van Parijs. In de analyse van energieproducenten beoordelen we namelijk ook of ze op een overgangspad zitten dat in lijn is met de doelstellingen van het Akkoord van Parijs en een 2-gradenscenario op basis van andere maatstaven, zoals investeringsplannen en geloofwaardigheid van de nettonuldoelstellingen. De gebruikte maatstaven zijn toekomstgericht en evolueren in de tijd om rekening te houden met de evolutie van bedrijven naar een overgangspad.

Candriam is van mening dat een toenemend gebruik van steenkool in de elektriciteitsopwekking niet in overeenstemming is met het Akkoord van Parijs. Anderzijds, hoewel Candriam kernenergie als een tussenoplossing beschouwt, erkennen we de financiële risico's en de controverses die ermee gepaard gaan. Met name vanwege de zeer lage waarschijnlijkheid maar de grote impact van ongelukken en vanwege de problemen met de langetermijnopslag van kernafval.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Candriam sluit van al haar beleggingen energieproducerende bedrijven uit met een koolstofintensiteit van meer dan 354 gCO₂/kWh voor 2023, of met een trend naar toenemende kolen- en nucleaire energieproductiecapaciteit.

Als er geen gegevens beschikbaar zijn over de koolstofintensiteit van elektriciteitsproducenten, zoeken we naar alternatieve informatiebronnen en demonstratie van goede praktijken. De energiemix is een zinvolle, maar niet voldoende indicator. Het is noodzakelijk dat het gebruik van thermische kolen in de elektriciteitsproductie niet toeneemt, in tegenstelling tot het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, zowel in productie als in capaciteit. Bovendien moet de aanpassing aan de Overeenkomst van Parijs worden aangetoond, en in het bijzonder door een robuuste SBTi-doelstelling, een voldoende gebruik van haar kapitaaluitgaven voor dit doel of het ontlenen van het grootste deel van de inkomsten aan het gebruik van hernieuwbare energieën bij de elektriciteitsproductie.

3.8. Mijnbouw

Candriam erkent dat mijnbouwactiviteiten een sleutelrol spelen in onze moderne economieën en in de overgang, maar dat ze ook te maken hebben met enorme ecologische en sociale uitdagingen. De winning van mineralen en metalen gaat van oudsher gepaard met langdurige en soms onomkeerbare gevolgen voor ecosystemen en lokale gemeenschappen. Het is daarom absoluut cruciaal om ervoor te zorgen dat mijnbouwactiviteiten op een verantwoorde manier worden uitgevoerd en dat er voldoende rekening wordt gehouden met alle belanghebbenden.

Ons beleid sluit alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij de winning en het smelten van metalen en mineralen die:

- geen relevante ESG-risicobeheersystemen hebben opgezet, in overeenstemming met algemeen erkende internationale normen zoals de VN-richtlijnen, het VPSHR en de OESO-richtlijnen,
- schuldig zijn bevonden aan ernstige ESG-controverses.

3.9. Palmolie

De aanpak van Candriam

Candriam erkent dat de productie, verwerking, verkoop en/of het gebruik van palmolie een zeer complexe waardeketen heeft en wereldwijd in verband wordt gebracht met ontbossing (inclusief het kappen van land en het omzetten van veengebieden) en het verlies van biodiversiteit. Ontbossing in verband met palmolieketens heeft verwoestende gevolgen voor het milieu, zoals: bosverlies en het verlies van leefgebieden van dieren (bijv. Aziatische neushoorns, olifanten, tijgers en orang-oetans), met name in Zuidoost-Aziatische regio's waar 85% van de wereldwijde palmolieproductie vandaan komt. Er zijn ook verschillende meldingen van gevallen van dwangarbeid en kinderarbeid in de palmolie waardeketens, van plantages, fabrieken en raffinaderijen tot de productie van voedingsmiddelen en/of non-foodproducten.

Desondanks erkent Candriam dat palmolie een ingrediënt van onschatbare waarde blijft in een verscheidenheid aan voedingsmiddelen en niet-voedingsproducten, gezien de relatief hoge opbrengsten in vergelijking met andere oliegewassen. Palm kan tot 20 keer zoveel olie per hectare produceren als andere oliegewassen.³ Ongeveer 40% van de huidige wereldwijde jaarlijkse vraag naar plantaardige olie als voedsel, diervoeder en brandstof is afkomstig van palmolie.⁴

Candriam beschouwt palmolieproducenten en -distributeurs als bedrijven die voornamelijk oliepalmproducten **fabriceren, produceren of distribueren/verkop**. Alle bedrijven waarvan de bedrijfsactiviteiten hoofdzakelijk palmolie verbruiken of gebruiken voor de productie of voor opname als **ingrediënten** in de eindproducten die deze bedrijven verkopen, worden beschouwd als kopers van palmolie.

³ <https://ourworldindata.org/palm-oil>

⁴ <https://publications.jrc.ec.europa.eu>

Uitsluitingsdrempels van Candriam

De blootstelling van bedrijven aan palmoliegerelateerde controverses die verband houden met ontbossing en/of biodiversiteitsrisico's wordt systematisch beoordeeld op basis van verschillende elementen die garanties bieden voor duurzame palmolieproductie- en consumptiepraktijken. Dergelijke elementen zijn onder andere:

1. de totale inkomsten uit de productie, distributie en ingrediënten van palmolie,
2. RSPO lidmaatschap/affiliatie,
3. Percentage gecertificeerde palmolie, en
4. De aanwezigheid van een ontbossingsbeleid.

We erkennen dat de efficiëntie en geloofwaardigheid van duurzame certificering van palmolie door sommige belanghebbenden ter discussie zijn gesteld. Een dergelijke certificering dient immers alleen als een instrument in de due diligence toolkit voor de toeleveringsketen. Daarom zijn de bovenstaande elementen primaire criteria, maar niet uitputtend. **We integreren ook extra controles op basis van een inspanningsverplichting bij het beoordelen van de blootstelling van de palmoliegerelateerde onderneming aan controverses over landgebruik en biodiversiteit en hun algehele due diligence.**

Ons beleid sluit producenten en distributeurs uit die:

- geen RSPO-lid zijn en tussen 0% en 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 20% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben; of
- geen RSPO-lid zijn en meer dan 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 50% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben.

Ons beleid sluit ook kopers uit die geen RSPO-lid zijn en wier inkomsten voor meer dan 5% afhankelijk zijn van palmolie, waarbij minder dan 50% van deze olie RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben.

Houd er rekening mee dat we systematisch bedrijven uitsluiten die duidelijk afhankelijk zijn van palmolie, maar geen openheid geven over hun afhankelijke inkomsten en percentages gecertificeerde palmolie, noch over hun ontbossingsbeleid.

Naast dit beleid wordt de blootstelling van een bedrijf aan palmoliegerelateerde activiteiten ook geëvalueerd op basis van de relevante controverses waarbij het bedrijf betrokken zou zijn geweest en de respons van het bedrijf bij het aanpakken, verminderen en verhelpen van deze controverses. Dit alles zorgt voor een extra screeninglaag voor bedrijven die onder de dekking van Candriam's activiteiten vallen.

Daarnaast besteden we in onze op normen gebaseerde analyse speciale aandacht aan mogelijke schendingen van de milieu- en mensenrechtenprincipes van het Global Compact met betrekking tot de activiteiten van bedrijven die te maken hebben met palmolie.

3.10. Kernenergie

De aanpak van Candriam

Ondanks de voordelen van kernenergie als een energiebron met lage-koolstof- en lage-marginale kosten (in vergelijking met bijvoorbeeld steenkool) die het risico op voorzieningsonzekerheid vermindert, is er aanzienlijke controverse rond het gebruik van kernenergie als een levensvatbaar en duurzaam alternatief voor andere vormen van energie vanwege de aanzienlijke risico's en aansprakelijkheden op het gebied van milieu, veiligheid en beveiliging in verband met kernreacties, kernafval, de ontmanteling van kerncentrales en de proliferatie van splijtstof.

Kernenergie is op dit moment een bewezen en noodzakelijk alternatief voor fossiele brandstoffen en zal deel uitmaken van het energielandschap van deze eeuw. Candriam erkent echter dat tegenover de voordelen van kernenergie op het vlak van de beperking van de klimaatverandering en de continuïteit van de energievoorziening belangrijke veiligheids-, milieu- en beveiligingsrisico's staan.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Candriam sluit alle bedrijven uit die direct of indirect meer dan 30% van hun inkomsten halen uit de winning, omzetting en verrijking van uranium om splijtstof te produceren, de bestraling van de splijtstof in een kernreactor en/of de opwerking/verwijdering van gebruikte splijtstof en ander kernafval.

3.11. Onderdrukkende regimes: Soevereine emittenten

De aanpak van Candriam

Candriam's lijst van onderdrukkende regimes bestaat uit landen waar mensenrechten regelmatig ernstig worden geschonden, fundamentele vrijheden systematisch worden ontkend en de veiligheid van mensen niet is gegarandeerd door falen van de overheid en systematische ethische inbreuken. We kijken ook heel zorgvuldig naar totalitaire staten of landen waar de regering oorlog voert tegen de eigen bevolking. Om de lijst van onderdrukkende regimes op te stellen, gebruiken we gegevens van externe bronnen, zoals de Freedom in the World Index van Freedom House, de bestuursindicatoren van de Wereldbank en de Democracy Index van de Economist Intelligence Unit, die onze kwalitatieve beoordeling van niet-democratische landen ondersteunen.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Schuld uitgegeven door soevereine of quasi-soevereine entiteiten die op de lijst van Oppressieve Regimes staan, komt niet in aanmerking voor belegging in strategieën die vallen onder ons *Uitsluitingenbeleid Niveau 2A*.

3.12. Analyse op basis van de UN Global Compact

De op normen gebaseerde analyse van Candriam bepaalt voor elk van de hoofdcategorieën of een bedrijf voldoet aan de 10 principes van het Global Compact van de Verenigde Naties: **Mensenrechten (HR), Arbeidsrechten (L), Milieu (ENV) en Corruptiebestrijding (COR)**.

Informatie over huidige, vermoede en/of gerelateerde incidenten of schendingen van internationale standaarden wordt verzameld via extern onderzoek in combinatie met interne analyses door onze ESG-analisten.

Na het vaststellen van schendingen van de Global Compact-principes, gebruikt de analyse verschillende parameters om de ernst en omvang van de schendingen te evalueren:

- **Temporele nabijheid:** wanneer vond het incident plaats en hoe lang duurde het?
- **Magnitude:** welke financiële kosten en milieuschade zijn gerelateerd aan het incident?
- **Geloofwaardigheid:** gaat het incident gepaard met beschuldigingen, juridische procedures, enzovoort?
- **Herhaling:** Is dit een eenmalig incident of is er bewijs van herhaalde incidenten over een bepaalde periode?

De nadruk wordt ook gelegd op de reactie van een bedrijf wanneer zich een incident voordoet. Een bedrijf dat positieve, verantwoordelijke maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat toekomstige schendingen niet plaatsvinden, wordt positiever beoordeeld dan een bedrijf dat zijn verantwoordelijkheid niet erkent en/of geen corrigerende maatregelen neemt.

Op basis van deze informatie en in overeenstemming met het hierboven beschreven beoordelingskader wordt de kleurcode als volgt bepaald voor elk van de vier hoofdcategorieën.

Het *Niveau 2A Uitsluitingsbeleid* van Candriam sluit alle "Red Flag Companies" uit, d.w.z. bedrijven met ernstige tot zeer ernstige controverses in termen van impact, duur, frequentie en/of gebrek aan reactie van het management van het bedrijf.

4. Niveau 2B Uitsluitingen

Het *Niveau 2B Uitsluitingsbeleid*² van Candriam richt zich op schadelijke activiteiten die volgens ons een aanzienlijke negatieve impact hebben en ernstige risico's met zich meebrengen, zowel vanuit financieel oogpunt als vanuit het oogpunt van duurzaamheid. Blootstelling aan deze activiteiten brengt belangrijke systeem- en reputatierisico's met zich mee voor de bedrijven waarin wordt belegd, zowel vanuit economisch als milieu- en sociaal perspectief.

Het *Level 2B Uitsluitingsbeleid* van Candriam is van toepassing op beleggingen door Candriam via long-posities in directe lijnen in bedrijfs- en overheidsemissanten en single-name derivaten.

Wat betreft het *Niveau 2B Uitsluitingsbeleid*, sluit Candriam controversiële bewapenings-, tabaks- en thermische kolenactiviteiten uit en moedigt derden aan hetzelfde te doen. Deze activiteiten brengen aanzienlijke systeemrisico's met zich mee voor de samenleving en de wereldeconomie. Het *Niveau 2B Uitsluitingsbeleid* van Candriam richt zich ook op een aantal activiteiten die, met de geleidelijke opkomst van ESG-beleggen, door veel verantwoordelijke beleggers niet langer als relevant worden beschouwd vanwege hun mogelijke gevolgen voor het welzijn van mens, maatschappij en dier. Hieronder vallen bijvoorbeeld inhoud voor volwassenen, conventionele wapens, alcohol, gokken, GGO's en dierproeven. Het is gericht op het verminderen van de blootstelling aan gestrande activa, het risico op rechtszaken en verdere negatieve financiële gevolgen als gevolg van veranderingen in de regelgeving of sociale normen.

De volledige lijst van activiteiten die zijn uitgesloten onder het *Niveau 2B Uitsluitingsbeleid* van Candriam en hun respectievelijke uitsluitingsdrempels of -criteria, staan hieronder.

² Houd er rekening mee dat de uitsluitingen van het *Niveau 2B Uitsluitingsbeleid* van Candriam niet noodzakelijkerwijs worden toegepast in het geval van beleggingen in ETF's, indexfondsen (of andere financiële instrumenten gekoppeld aan indices zoals derivaten), hedgefondsen, absolute return fondsen of fondsen van derden. Bijgevolg kan een portefeuille die onderworpen is aan het uitsluitingsbeleid van niveau 2B een indirecte blootstelling hebben aan sommige van de activiteiten die in het beleid worden vermeld indien beleggingen in dergelijke activiteiten gebeuren via de bovenvermelde types van vehikels.

Uitsluitingsdrempel / criteria ¹	
Uitsluiting van controversiële bedrijfsactiviteiten:	
Controversiële wapens	<ul style="list-style-type: none"> • Enige betrokkenheid bij: antipersoneelmijnen; clusterbommen; verarmd uranium; chemische wapens; biologische wapens • Betrokkenheid bij kernwapens en witte fosfor
Thermische steenkool	<ul style="list-style-type: none"> • 5% omzetsdrempel • Bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen
Tabak	<ul style="list-style-type: none"> • Productie: Elke betrokkenheid • Distributie: 5% omzetsdrempel
Conventionele wapens	<ul style="list-style-type: none"> • 3% inkomstdrempel
Bedrijfsactiviteiten in onderdrukkende regimes	<ul style="list-style-type: none"> • Inkomstdrempel van 10% (uitzonderingen zijn mogelijk, bijv. plannen om te stoppen of opschorting van activiteiten) • Betrokkenheid veroorzaakt tussen 5 en 10% blootstelling aan inkomsten
Inhoud voor volwassenen	<ul style="list-style-type: none"> • 5% omzetsdrempel
Alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Inkomstdrempel van 10%
Dierenproeven	<ul style="list-style-type: none"> • Geen verantwoord beleid en geen wettelijke verplichting om te testen
Kansspelen	<ul style="list-style-type: none"> • 5% omzetsdrempel
GGO	<ul style="list-style-type: none"> • 10% en geen verantwoordelijk beleid
Uitsluiting van soevereine emittenten:	
Onderdrukkende regimes	Schuld van soevereine of quasi-soevereine entiteiten op de lijst van onderdrukkende regimes van Candriam
Normatieve analyse	
Normen	Bedrijven met rode vlag: Bedrijven met een "Rode" beoordeling in een van de vier UNGC ² pijlers

¹ Het uitsluitingsbeleid van Candriam is onderhevig aan de beperkingen die inherent zijn aan de beschikbaarheid van ESG-gegevens en de onderliggende gegevensmethodologieën. Daarom worden drempels zo goed mogelijk geanalyseerd en geïmplementeerd.

² UNGC: "Global Compact"-initiatief van de Verenigde Naties

Hieronder vindt u meer details over de aanpak en uitsluitingsdrempels van Candriam die worden toegepast op elk van deze controversiële activiteiten.

4.1. Wapens

De aanpak van Candriam

Directe vs. indirecte betrokkenheid

Bij de beoordeling van bewapening als controversiële activiteit maken we onderscheid tussen directe en indirecte betrokkenheid:

- **Directe betrokkenheid:** Een bedrijf wordt geacht rechtstreeks betrokken te zijn bij wapensystemen als het de volgende producten/diensten produceert / vervaardigt / levert / verkoopt / verhandelt:
 - Complete wapensystemen;
 - Kritische onderdelen van een wapensysteem;
 - Kritieke diensten gerelateerd aan een wapensysteem.

Componenten en diensten worden beschouwd als kritieke componenten / diensten als ze voldoen aan de volgende

twee voorwaarden:

- De componenten/diensten zijn specifiek ontworpen voor gebruik binnen of in relatie tot wapensystemen;
- De componenten/diensten spelen een rol in de dodelijkheid van wapensystemen. In dit geval worden de componenten en diensten "belangrijke componenten en diensten" genoemd.

De onderdelen en diensten die verkocht worden aan militaire klanten die niet specifiek ontworpen zijn voor wapensystemen en die geen sleutelcomponenten zijn in wapensystemen, vallen in de categorie van "goederen en/of diensten voor tweërlei gebruik of voor algemeen gebruik". Ze omvatten met name: cateringuitrusting en -diensten, huisvestingsproducten en -diensten, transportuitrusting en -diensten, uniformen, reclamediensden, kantoorcomputers, schoonmaakdiensten, elektriciteitsuitrusting en -diensten, verzekeringsdiensten, de organisatie van wapenbeurzen, enz.

- **Indirecte betrokkenheid:** Een bedrijf kan indirect betrokken zijn bij bewapening via aandelen, d.w.z. wanneer een bedrijf aandelen bezit in andere bedrijven die direct betrokken zijn bij wapensystemen en hun kritieke onderdelen/diensten.

Conventionele v s . controversiële bewapening

Bij het beoordelen van de betrokkenheid van een bedrijf bij bewapening houdt Candriam ook rekening met het type bewapening. Candriam's benadering maakt dus onderscheid tussen **conventionele bewapening** en **controversiële bewapening**.

Volgens de huidige aanpak van Candriam zijn controversiële wapens: antipersoonsmijnen; clusterbommen; kernwapens; wapens & pantsers met verarmd uranium; chemische wapens; biologische wapens; witte fosfor. Deze wapens zijn geïdentificeerd als controversiële wapens omdat er veel kritiek op is geweest met betrekking tot drie criteria:

- Het willekeurige karakter van de wapens op het moment van gebruik: d.w.z. wanneer het gebruikte wapen niet alleen militaire doelen treft, maar waarschijnlijk ook burgerslachtoffers maakt en schade toebrengt aan de civiele infrastructuur en andere bijkomende schade.
- Worden geïdentificeerd als wapensystemen die zowel overbodig letsel als onnodig lijden veroorzaken.
- De mogelijke humanitaire gevolgen van deze wapens op de lange termijn, die de menselijke gezondheid negatief kunnen beïnvloeden en/of de ontwikkeling en wederopbouw van voormalige door oorlog verscheurde gebieden kunnen belemmeren.

Zie de bijlage voor meer informatie over onze methodologie en gegevensverstrekkers voor bewapening.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Op bedrijfsniveau sluit Candriam van al haar beleggingen alle bedrijven uit die:

- direct betrokken zijn bij het ontwikkelen, produceren, testen, onderhouden en verkopen van een of meer

van de volgende controversiële wapens antipersoonsmijnen, clusterbommen, kernwapens, verarmd uranium, chemische wapens, biologische wapens of witte fosfor, ongeacht de verkoop/inkomsten.

- een belang van meer dan 50% hebben in een bedrijf dat direct betrokken is bij deze controversiële wapens.

4.2. Tabak

De aanpak van Candriam

Candriam erkent dat de consumptie en het gebruik van tabaksproducten, in welke hoeveelheid dan ook, negatieve maatschappelijke en gezondheidsproblemen veroorzaakt en een belangrijke doodsoorzaak is.

Tabaksproducten die door bedrijven worden geproduceerd en verkocht, zijn sigaretten en sigaren, maar ook andere producten zoals pruimtabak, romige snuif en diptabak. Sigaretten vormen het grootste deel van de tabaksfabrikaten.

Uitsluitingsdrempel van Candriam

Ons beleid sluit alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij de tabaksindustrie en die inkomsten halen uit de productie of meer dan 5% van hun inkomsten uit de detailhandel in tabaksproducten.

Candriam sanctioneert niet a priori bedrijven die indirect betrokken zijn bij de tabaksindustrie door middel van ondersteunende producten en/of diensten (bijv. leveranciers van verpakkingsmaterialen) omdat hun activiteiten niet uitsluitend gericht zijn op de tabaksindustrie. Als bedrijven echter producten en productiesystemen hebben ontwikkeld die zijn afgestemd op de tabaksindustrie, worden ze uitgesloten.

4.3. Thermische kolen

De aanpak van Candriam

Exploratie, winning, verwerking, transport en distributie worden beschouwd als directe betrokkenheid bij de thermische kolenindustrie. Aangezien er geen alternatieven zijn voor metallurgische steenkool bij de productie van staal, komt metallurgische steenkool niet in aanmerking voor uitsluiting. Synthese van vloeibare of vergaste brandstof uit steenkool is ook uitgesloten op een zo goed mogelijke basis gezien de uitdagingen met betrekking tot de betrouwbaarheid van gegevens.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Candriam sluit van beleggingen alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij de thermische kolenindustrie en meer dan 5% van hun inkomsten uit kolen halen.

De uitsluiting van bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen wordt gewaardeerd zonder een minimuminkomstengrens.

Nieuwe projecten worden als effectief beschouwd wanneer de definitieve beleggingsbeslissing is genomen. Sommige

situaties vóór de daadwerkelijke ingebruikname (vergunning, aankondiging) kunnen per geval ook aanleiding geven tot uitsluitingen.

We erkennen dat de overgang naar nettonul een reis is, met bijbehorende sociaaleconomische uitdagingen. Hoewel deze realiteit in aanmerking moet worden genomen, mag het geen reden zijn om af te wijken van de wetenschappelijke paden die in Parijs zijn uitgestippeld. In bedrijven die tussen 5% en 10% van hun energie uit steenkool halen, kan alleen worden belegd als ze aan de drie onderstaande voorwaarden voldoen, die van het grootste belang zijn om aan te tonen dat ze in lijn zijn met de doelstellingen van Parijs:

- Geen nieuwe steenkoolprojecten ontwikkelen en het aandeel van steenkool in de activiteiten verminderen;
- Ze hebben zich ertoe verbonden om steenkool volledig uit te bannen tegen 2027 in ontwikkelde economieën en tegen 2030 in ontwikkelingseconomieën;
- Specifieke koolstofemissies van opwekking in lijn met het 1,5 Net Zero-traject van het IEA.

Het voldoen aan de bovenstaande voorwaarden moet voortdurend worden gecontroleerd door middel van toegewijde betrokkenheid.

4.4. Conventionele wapens

Naast de hierboven vermelde uitsluitingen van controversiële bewapening, sluiten de uitsluitingen van niveau 2B van **Candriam** alle bedrijven uit die:

- Meer dan 3% van hun totale omzet/inkomsten halen uit het produceren, vervaardigen, verhandelen, testen of onderhouden van conventionele wapens en/of kritieke onderdelen/diensten voor conventionele wapens;
- Een aandeel van meer dan 10% bezitten in een bedrijf dat direct betrokken is bij conventionele wapens of controversiële wapens.

4.5. Inhoud voor volwassenen

De aanpak van Candriam

We hebben ervoor gekozen om de standaarddefinitie van 'inhoud voor volwassenen' uit te breiden naar 'gewelddadige inhoud' (afbeeldingen van daden van fysieke agressie door een mens tegen een ander mens). Onze definitie omvat dus alle inhoud die materiaal levert dat niet geschikt is voor alle doelgroepen, d.w.z. inhoud die appelleert aan primair geweld of die expliciete weergaven van seksueel getinte onderwerpen bevat.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Ons beleid sluit alle pure spelers op het gebied van inhoud voor volwassenen uit, evenals elk bedrijf dat meer dan

5% van zijn inkomsten uit inhoud voor volwassenen haalt, al dan niet via aandelenbezit.

4.6. Alcohol

De aanpak van Candriam

Candriam erkent dat overmatige en chronische consumptie en gebruik van alcoholproducten kan leiden tot maatschappelijke problemen zoals gezondheidsproblemen en verkeersongevallen. De blootstelling van bedrijven aan de productie en/of verkoop van alcoholproducten wordt systematisch beoordeeld wanneer een bedrijf wordt gescreend vanuit een ESG-perspectief.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Ons beleid sluit bedrijven uit die direct betrokken zijn bij alcohol - d.w.z. brouwers, distilleerders, wijnboeren, detailhandelaren, eigenaren en exploitanten van alcoholgelegenheden, restaurants die alcohol schenken - evenals detailhandelaren in alcohol die meer dan 10% van hun inkomsten halen uit de productie of verkoop van alcoholische producten.

4.7. Dierenproeven

De aanpak van Candriam

Candriam promoot het gebruik van alternatieve methodes om dierproeven te vervangen wanneer het vermogen om de veiligheid van een product te beoordelen niet in het gedrang komt. Candriam erkent echter ook dat, hoewel alternatieve methoden kunnen dienen om te beoordelen of een nieuwe verbinding het gewenste effect heeft op geïsoleerde cellen of weefsels en nuttig kunnen zijn voor de screening en de eerste stappen van gevarenidentificatie, ze niet systematisch in vivo onderzoek kunnen vervangen. Daarom kan proefdieronderzoek de kloof overbruggen tussen proefdiervrije methoden en proeven op mensen.

Candriam is daarom voorstander van duurzame en verantwoorde beleggingen in bedrijven die betrokken zijn bij dierproeven en die de "drie V"-principes (Vervanging, Vermindering en Verfijning) uitvoerig aanpakken (in een verantwoord beleid) en naleven. Deze principes streven naar het gebruik van alternatieve methoden, het verminderen van het aantal gebruikte dieren en het minimaliseren van de pijn en het leed dat dieren ervaren.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Ons beleid sluit alle bedrijven uit die dierproeven uitvoeren op producten waarvoor:

- er geen wettelijke verplichting is en het bedrijf geen verantwoordelijk beleid heeft (de drie V's); of
- Dierproeven zijn verboden.

4.8. Kansspelen

De aanpak van Candriam

Candriam erkent de controversiële aard van gokken en de kwetsbaarheid van belanghebbenden die zich met deze activiteit bezighouden. Voor bedrijven die voldoen aan de hieronder vermelde gedefinieerde drempel, maar die actiever betrokken zijn bij gokken en/of de productie van gokproducten (spellen), beoordelen we of deze bedrijven productrisico's uitgebreid aanpakken en verkooppraktijken monitoren om kwetsbare consumenten, zoals minderjarigen, te beschermen.

Hiertoe kunnen we voor bedrijven die de vastgestelde drempel respecteren ook rekening houden met het feit of ze een verantwoord beleid hebben geïmplementeerd:

- Voor bedrijven **die rechtstreeks betrokken zijn bij** gokken (fabrikanten van machines of software, casino's, loterijen, bookmakers, gokwebsites, verkooppunten met gokautomaten, gokuitzendingen), controleren we of ze een beleid hebben dat gericht is op ontwerp, transparantie van gedrag en klantenondersteuning.
- Voor bedrijven **die indirect betrokken zijn bij** gokken via intermediaire toegangsdiensten voor gokken (bijv. online betalingsdianstaaanbieders, algemene detailhandelaren, luchthavens die gokproducten hosten), controleren we of ze een beleid hebben dat een betere bescherming van de consument nastreeft (bijv. beperkte toegang tot "gokkanalen" door toegang met een wachtwoord).

Het opstellen van een beleid is geen hard criterium, maar geeft ons meer inzicht in de verantwoorde praktijken van een bedrijf.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Ons beleid sluit direct of indirect betrokken bedrijven uit die meer dan 5% van hun totale inkomsten (zelfs via deelnemingen) uit gokactiviteiten halen.

4.9. Genetische modificatie

De aanpak van Candriam

Een genetisch gemodificeerd organisme (GGO) is een organisme waarvan het genetisch materiaal veranderd is op een manier die van nature door voortplanting en/of natuurlijke recombinitie niet mogelijk is.

Candriam erkent de onzekerheden rond de productie en het gebruik van GGO's en hanteert daarom een evenwichtige aanpak. De beoordeling van deze activiteit is gebaseerd op blootstelling aan GGO's, het bestaan van een verantwoord beleid en naleving van internationale verdragen over GGO's.

De kenmerken van een verantwoord beleid hangen af van de sector in kwestie:

- Bedrijven in de detailhandel in voedingsmiddelen, dranken en tabak of voedingsmiddelen en basisproducten

moeten in hun verantwoord beleid op zijn minst aandacht besteden aan duidelijke etiketterings- en traceerbaarheidsprocedures om consumenten een goede basis te bieden voor hun aankoopbeslissingen. De etikettering van dergelijke producten moet begrijpelijk zijn en nuttige informatie geven. Daarnaast moeten bedrijven ervoor zorgen dat hun leveranciers strikte richtlijnen volgen.

- Bedrijven in de chemische, farmaceutische, landbouw-, biotechnologie- of gezondheidszorgsectoren zouden op zijn minst de gevaarlijke aard van GGO's moeten erkennen, de wet moeten naleven, een volledige risicobeoordeling moeten uitvoeren en moeten zorgen voor een ingeperkt gebruik in R&D.

Hoewel bedrijven uit de horeca-, vrijetijds- en transportsector waarschijnlijk producten verkopen die genetisch gemodificeerde organismen bevatten, afhankelijk van de geografische locatie van hun activiteiten, sanctioneert Candriam hen niet a priori omdat de manier waarop zij beïnvloed worden door GGO's zeer beperkt is.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Het *Niveau 2B Uitsluitingsbeleid* van Candriam sluit alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij GGO's die:

- meer dan 10% van hun inkomsten uit GGO-activiteiten halen zonder een toepasselijk verantwoord beleid zoals hierboven beschreven; of
- onderhevig zijn aan significante, systematische en herhaalde schendingen van internationale verdragen met betrekking tot GGO's.

4.10. Onderdrukkende regimes: Bedrijfsactiviteiten en soevereine emittenten

De aanpak van Candriam

Candriam's lijst van onderdrukkende regimes bestaat uit landen waar mensenrechten regelmatig ernstig worden geschonden, fundamentele vrijheden systematisch worden ontkend en de veiligheid van mensen niet is gegarandeerd door falen van de overheid en systematische ethische inbreuken. We kijken ook heel zorgvuldig naar totalitaire staten of landen waar de regering oorlog voert tegen de eigen bevolking. Om de lijst van onderdrukkende regimes op te stellen, gebruiken we gegevens van externe bronnen, zoals de Freedom in the World Index van Freedom House, de bestuursindicatoren van de Wereldbank en de Democracy Index van de Economist Intelligence Unit, die onze kwalitatieve beoordeling van niet-democratische landen ondersteunen.

Voor deze lijst van landen hebben de analisten van Candriam processen ontwikkeld die van toepassing zijn op overheids- en bedrijfsinvesteringen. Ze omvatten uitsluiting, beperking en betrokkenheid, afhankelijk van onze risicobeoordeling.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Bedrijven:

We sluiten bedrijven uit van ons ESG-beleggingsuniversum als we van mening zijn dat de mensenrechtenrisico's te groot zijn en niet goed worden beperkt.

Onze analisten beoordelen zorgvuldig de potentiële voordelen van zakelijke activiteiten in landen met een onderdrukkend regime in de lijst in vergelijking met de risico's van het mogelijk steunen van regeringen in hun antidemocratische praktijken. Met andere woorden, ze wegen de schade die wordt veroorzaakt door een bedrijf dat actief is in een onderdrukkend regime voorzichtig af tegen de voordelen die deze activiteiten opleveren voor alle belanghebbenden.

We analyseren vier belangrijke materiële pijlers die de risicobeoordeling van de aanwezigheid van een bedrijf in deze geïdentificeerde onderdrukkende regimes mogelijk maken, waaronder:

- de mate van blootstelling van een bedrijf (bijvoorbeeld activa in het land, verkoop aan de markt, blootstelling aan de toeleveringsketen, inkomsten, kantoren),
- de aard van de producten en/of diensten (bijv. of bewakingstechnologie, gegevensbeheersystemen of mobiele netwerken door het regime worden gebruikt om zijn autoriteit op te leggen),
- tegenpartijen (relaties met autoriteiten, risico's op omkoping en corruptie, etc.), en
- voorzorgsmaatregelen (inclusief die van het bedrijf en die van het land).

Voor bepaalde industrieën, waaronder Olie & Gas, zullen we het type contract beoordelen (bijvoorbeeld of licenties om natuurlijke hulpbronnen te exploreren ten goede komen aan de staat of lokale gemeenschappen).

We sluiten bedrijven uit die meer dan 10% van hun inkomsten halen uit activiteiten in onderdrukkende regimes. Bepaalde uitzonderingen kunnen van toepassing zijn. Bedrijven mogen bijvoorbeeld niet worden uitgesloten als ze hebben aangekondigd hun activiteiten in het betreffende land op te schorten of het land te verlaten.

We werken samen met bedrijven die tussen de 5% en 10% van hun omzet uit deze activiteiten halen. Voor een paar landen die worden beschouwd als zeer onderdrukkende regimes, zijn we van mening dat elke activiteit een negatieve impact kan hebben.

Overheden:

Schuld uitgegeven door soevereine of quasi-soevereine entiteiten die op de lijst van Opressieve Regimes staan, komt niet in aanmerking voor belegging in strategieën die vallen onder ons *Niveau 2B Uitsluitingsbeleid*.

4.11. Analyse op basis van het “Global Compact”-initiatief van de VN

De op normen gebaseerde analyse van Candriam bepaalt voor elk van de hoofdcategorieën of een bedrijf voldoet aan de 10 principes van het Global Compact van de Verenigde Naties: **Mensenrechten (HR), Arbeidsrechten (L), Milieu (ENV) en Corruptiebestrijding (COR)**.

Informatie over huidige, vermoede en/of gerelateerde incidenten of schendingen van internationale normen wordt verzameld via extern onderzoek in combinatie met interne analyses door onze ESG-analisten.

Na het vaststellen van schendingen van de Global Compact-principes, gebruikt de analyse verschillende parameters om de ernst en omvang van de schendingen te evalueren:

- **Temporele nabijheid:** wanneer vond het incident plaats en hoe lang duurde het?
- **Magnitude:** welke financiële kosten en milieuschade zijn gerelateerd aan het incident?
- **Geloofwaardigheid:** gaat het incident gepaard met beschuldigingen, juridische procedures, enzovoort?
- **Herhaling:** Is dit een eenmalig incident of is er bewijs van herhaalde incidenten over een bepaalde periode?

De nadruk wordt ook gelegd op de reactie van een bedrijf wanneer zich een incident voordoet. Een bedrijf dat positieve, verantwoordelijke maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat schendingen in de toekomst niet meer voorkomen, wordt positiever beoordeeld dan een bedrijf dat zijn verantwoordelijkheid niet erkent en/of geen corrigerende maatregelen neemt.

Op basis van deze informatie en in overeenstemming met het hierboven beschreven beoordelingskader wordt de kleurcode als volgt bepaald voor elk van de vier hoofdcategorieën.

Green	- No evidence of repeated or significant violations of the Global Compact principles
Orange	- Evidence of repeated violations of the Global Compact principles but these do not appear to be significant; or - Evidence of significant violations of the Global Compact principles but these do not appear to be repetitive; or - Evidence of repeated and significant violations of the Global Compact principles, but the company has taken appropriate corrective measures/actions
Red	- Evident of repeated and significant violations of Global Compact principles and the organisation has no appropriate response/behaviour

Het *Niveau 2B Uitsluitingsbeleid* van Candriam sluit alle "Red Flag Companies" uit, d.w.z. bedrijven met ernstige tot zeer ernstige controverses in termen van impact, duur, frequentie en/of gebrek aan reactie van het management van het bedrijf.

5. Niveau 3 SRI Uitsluitingen

Het *Niveau 3 SRI Uitsluitingsbeleid*³ van Candriam pakt milieu- en sociale kwesties aan door middel van een brede reeks uitgesloten activiteiten. Deze activiteiten brengen risico's met zich mee voor het milieu, onze gezondheid, mensenrechten en andere milieu- en sociale doelstellingen.

Het '*Niveau 3 SRI Uitsluitingsbeleid*' van Candriam is van toepassing op beleggingen door Candriam via long-posities in directe lijnen in bedrijfs- en overheidsemissanten en single-name derivaten.

Dit beleid heeft betrekking op schadelijke activiteiten die volgens ons een aanzienlijke negatieve impact hebben en ernstige risico's met zich meebrengen, zowel vanuit financieel oogpunt als vanuit het oogpunt van duurzaamheid. Blootstelling aan deze activiteiten brengt belangrijke systeem- en reputatierisico's met zich mee voor de bedrijven waarin wordt belegd, zowel vanuit economisch als milieu- en sociaal perspectief.

Wat betreft het *Niveau 3 SRI Uitsluitingsbeleid*, sluit Candriam controversiële activiteiten op het gebied van wapenering, tabak en thermische kolen uit en moedigt derden aan hetzelfde te doen. Bovendien houdt het *Niveau 3 SRI Uitsluitingsbeleid* er rekening mee dat klimaatverandering de belangrijkste duurzaamheidsuitdaging voor de nabije toekomst is, en legt daarom de nadruk op milieukwesties. Het doel is om klimaatverandering te helpen aanpakken door activiteiten uit te sluiten die aanzienlijke schade toebrengen aan het milieu. Wij geloven dat het op deze manier ondersteunen van milieuduurzaamheid ook positieve gevolgen kan hebben voor sociale kwesties. Het uitsluiten van dergelijke activiteiten maakt deel uit van een breder kader van broeikasgasreducties die nodig zijn als we willen dat de gemiddelde temperatuur wereldwijd niet meer dan twee graden Celsius boven het pre-industriële niveau uitstijgt. Candriam heeft stappen ondernomen om klimaatgerelateerde risico's te beperken door haar blootstelling aan de meest broeikasgasintensieve bedrijfsactiviteiten te verminderen. Dit omvat, maar is niet beperkt tot, olie & gas en mijnbouwactiviteiten. In overeenstemming met deze aanpak heeft Candriam het Net Zero Asset Managers Initiative ondertekend.

Het '*Niveau 3 SRI Uitsluitingsbeleid*' richt zich ook op een aantal activiteiten die, met de geleidelijke opkomst van ESG-beleggen, door veel duurzame en verantwoordelijke beleggers niet langer als relevant worden beschouwd vanwege hun mogelijke repercussies op het welzijn van mens, maatschappij en dier. Hieronder vallen bijvoorbeeld inhoud voor volwassenen, conventionele wapens, alcohol, gokken, GMO, kernenergie, palmolie en dierproeven.

³ Houd er rekening mee dat het *Niveau 3 SRI Uitsluitingsbeleid* van Candriam niet noodzakelijkerwijs wordt toegepast in het geval van beleggingen in ETF's, indexfondsen of andere financiële instrumenten die gekoppeld zijn aan indices zoals indexderivaten. Bijgevolg kan een portefeuille die onderworpen is aan het beleid inzake uitsluitingen van maatschappelijk verantwoord beleggen van niveau 3 een indirecte blootstelling hebben aan sommige van de activiteiten die in het beleid worden vermeld, als beleggingen in dergelijke activiteiten gebeuren via de bovenvermelde types van vehikels.

De volledige lijst van activiteiten die zijn uitgesloten onder het 'Niveau 3 SRI Uitsluitingsbeleid' van Candriam, en hun respectievelijke uitsluitingsdrempels of -criteria, staan hieronder.

Uitsluitingsdrempel / criteria ¹	
Uitsluiting van controversiële bedrijfsactiviteiten:	
Controversiële wapens	<ul style="list-style-type: none"> • Enige betrokkenheid bij: Antipersoneel landmijnen; Clusterbommen; Verarmd uranium; Chemische wapens; Biologische wapens • Betrokkenheid bij kernwapens en witte fosfor
Thermische steenkool	<ul style="list-style-type: none"> • 5% omzetsdrempel • Bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen
Tabak	<ul style="list-style-type: none"> • Productie: Elke betrokkenheid • Distributie: 5% omzetsdrempel
Conventionele wapens	<ul style="list-style-type: none"> • 3% inkomstendrempel
Opwekking elektriciteit	<ul style="list-style-type: none"> • Bedrijven met nieuwe kolen- of nucleaire projecten • Koolstofintensiteit boven 354gCO₂/kWh <p>Als de koolstofintensiteit niet beschikbaar is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen verplichting in Parijs • Bedrijven zonder nieuw project op basis van duurzame energie
Olie & gas	Onconventionele olie en gas: <ul style="list-style-type: none"> • 5% omzetsdrempel • Bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen
	Conventionele olie en gas: <ul style="list-style-type: none"> • 5% omzetsdrempel
Bedrijfsactiviteiten in onderdrukkende regimes	<ul style="list-style-type: none"> • Inkomstendrempel van 10% (uitzonderingen zijn mogelijk, bijv. plannen om te stoppen of opschorting van activiteiten) • Betrokkenheid leidde tot een omzetblootstelling tussen 5% en 10%
Inhoud voor volwassenen	<ul style="list-style-type: none"> • 5% omzetsdrempel
Alcohol	<ul style="list-style-type: none"> • Inkomstendrempel van 10%
Dierenproeven	<ul style="list-style-type: none"> • Geen verantwoord beleid en geen wettelijke verplichting om te testen
Kansspelen	<ul style="list-style-type: none"> • 5% omzetsdrempel
GGO	<ul style="list-style-type: none"> • 10% en geen verantwoordelijk beleid
Kernenergie	<ul style="list-style-type: none"> • Inkomstendrempel van 30%²
Palmolie	<p>Producenten/Distributeurs die:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geen lid zijn van de RSPO³ en die tussen 0% en 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 20% uit RSPO-gecertificeerde palmolie, en die geen ontbossingsbeleid hebben; of • geen RSPO-lid zijn en meer dan 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 50% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben.
	<p>Kopers die:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geen RSPO-lid zijn en waarvan de inkomsten voor meer dan 5% afhankelijk zijn van palmolie, waarvan minder dan 50% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben.
Mijnbouw	UNGP ⁴ , OECD
Uitsluiting van soevereine emittenten:	
Onderdrukkende regimes	Schuld van soevereine of quasi-soevereine entiteiten op de lijst van onderdrukkende regimes van Candriam
Op normen gebaseerde uitsluitingen:	
Normen	Bedrijven met rode vlag: Bedrijven met een "Rode" beoordeling in een van de vier UNGC ⁵ pijlers

¹ Het uitsluitingsbeleid van Candriam is onderhevig aan de beperkingen die inherent zijn aan de beschikbaarheid van ESG-gegevens en de onderliggende gegevensmethodologieën. Daarom worden drempels zo goed mogelijk geanalyseerd en geïmplementeerd.

² Drempel is van toepassing ongeacht de koolstofintensiteit.

³ RSPO: Rondetafelconferentie over duurzame palmolie

⁴ UNGP: Leidende beginselen van de Verenigde Naties

⁵ UNGC: "Global Compact"-initiatief van de Verenigde Naties

Hieronder vindt u meer details over Candriam's aanpak en uitsluitingsdrempels die worden toegepast op elk van deze controversiële activiteiten.

5.1. Wapens

De aanpak van Candriam

Directe vs. indirecte betrokkenheid

Bij de beoordeling van bewapening als controversiële activiteit maken we onderscheid tussen directe en indirecte betrokkenheid:

- **Directe betrokkenheid:** Een bedrijf wordt geacht rechtstreeks betrokken te zijn bij wapensystemen als het de volgende producten/diensten produceert / vervaardigt / levert / verkoopt / verhandelt:
 - Complete wapensystemen;
 - Kritische onderdelen van een wapensysteem;
 - Kritieke diensten gerelateerd aan een wapensysteem.

Componenten en diensten worden beschouwd als kritieke componenten / diensten als ze voldoen aan de volgende twee voorwaarden:

- De componenten/diensten zijn specifiek ontworpen voor gebruik binnen of in relatie tot wapensystemen;
- De componenten/diensten spelen een rol in de dodelijkheid van wapensystemen. In dit geval worden de componenten en diensten "belangrijke componenten en diensten" genoemd.

De onderdelen en diensten die verkocht worden aan militaire klanten die niet specifiek ontworpen zijn voor wapensystemen en die geen sleutelcomponenten zijn in wapensystemen, vallen in de categorie van "goederen en/of diensten voor tweërlei gebruik of voor algemeen gebruik". Ze omvatten met name: cateringuitrusting en -diensten, huisvestingsproducten en -diensten, transportuitrusting en -diensten, uniformen, reclamediensden, kantoorcomputers, schoonmaakdiensten, elektriciteitsuitrusting en -diensten, verzekeringsdiensten, de organisatie van wapenbeurzen, enz.

- **Indirecte betrokkenheid:** Een bedrijf kan indirect betrokken zijn bij bewapening via aandelen, d.w.z. wanneer een bedrijf aandelen bezit in andere bedrijven die direct betrokken zijn bij wapensystemen en hun kritieke onderdelen/diensten.

Conventionele v s . controversiële bewapening

Bij het beoordelen van de betrokkenheid van een bedrijf bij bewapening houdt Candriam ook rekening met het type bewapening. Candriam's benadering maakt dus onderscheid tussen **conventionele bewapening** en **controversiële bewapening**.

Volgens de huidige aanpak van Candriam zijn controversiële wapens: antipersoonsmijnen; clusterbommen; kernwapens; wapens & pantsers met verarmd uranium; chemische wapens; biologische wapens; witte fosfor. Deze wapens zijn geïdentificeerd als controversiële wapens omdat er veel kritiek op is geweest met betrekking tot drie criteria:

- Het willekeurige karakter van de wapens op het moment van gebruik: d.w.z. wanneer het gebruikte wapen

niet alleen militaire doelen treft, maar waarschijnlijk ook burgerslachtoffers maakt en schade toebrengt aan de civiele infrastructuur en andere bijkomende schade.

- Worden geïdentificeerd als wapensystemen die zowel overbodig letsel als onnodig lijden veroorzaken.
- De mogelijke humanitaire gevolgen van deze wapens op de lange termijn, die de menselijke gezondheid negatief kunnen beïnvloeden en/of de ontwikkeling en wederopbouw van voormalige door oorlog verscheurde gebieden kunnen belemmeren.

Zie de bijlage voor meer informatie over onze methodologie en gegevensverstrekkers voor bewapening.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Op bedrijfsniveau sluit Candriam van al haar investeringen alle bedrijven uit die:

- direct betrokken zijn bij het ontwikkelen, produceren, testen, onderhouden en verkopen van een of meer van de volgende controversiële wapens antipersoonsmijnen, clusterbommen, kernwapens, verarmd uranium, chemische wapens, biologische wapens of witte fosfor, ongeacht de verkoop/inkomsten.
- een belang van meer dan 50% hebben in een bedrijf dat direct betrokken is bij deze controversiële wapens.

5.2. Tabak

De aanpak van Candriam

Candriam erkent dat de consumptie en het gebruik van tabaksproducten, in welke hoeveelheid dan ook, negatieve maatschappelijke en gezondheidsproblemen veroorzaakt en een belangrijke doodsoorzaak is.

Tabaksproducten die door bedrijven worden geproduceerd en verkocht, zijn sigaretten en sigaren, maar ook andere producten zoals pruimtabak, romige snuif en diptabak. Sigaretten vormen het grootste deel van de tabaksfabrikaten.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Ons beleid sluit alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij de tabaksindustrie en die inkomsten halen uit de productie of meer dan 5% van hun inkomsten uit de detailhandel in tabaksproducten.

Candriam sanctioneert niet a priori bedrijven die indirect betrokken zijn bij de tabaksindustrie door middel van ondersteunende producten en/of diensten (bijv. leveranciers van verpakkingsmaterialen) omdat hun activiteiten niet uitsluitend gericht zijn op de tabaksindustrie. Als bedrijven echter producten en productiesystemen hebben ontwikkeld die zijn afgestemd op de tabaksindustrie, worden ze uitgesloten.

5.3. Thermische steenkool

De aanpak van Candriam

Exploratie, winning, verwerking, transport en distributie worden beschouwd als directe betrokkenheid bij de thermische kolenindustrie. Aangezien er geen alternatieven zijn voor metallurgische steenkool bij de productie van staal, komt

metallurgische steenkool niet in aanmerking voor uitsluiting. Synthese van vloeibare of vergaste brandstof uit steenkool is ook uitgesloten op een zo goed mogelijke basis gezien de uitdagingen met betrekking tot de betrouwbaarheid van gegevens.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Candriam sluit van beleggingen alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij de thermische kolenindustrie en meer dan 5% van hun inkomsten uit kolen halen.

De uitsluiting van bedrijven die nieuwe projecten ontwikkelen wordt gewaardeerd zonder een minimuminkomstengrens.

Nieuwe projecten worden als effectief beschouwd wanneer de definitieve beleggingsbeslissing is genomen. Sommige situaties vóór de daadwerkelijke ingebruikname (vergunning, aankondiging) kunnen per geval ook aanleiding geven tot uitsluitingen.

We erkennen dat de overgang naar nettonul een reis is, met bijbehorende sociaaleconomische uitdagingen. Hoewel deze realiteit in aanmerking moet worden genomen, mag het geen reden zijn om af te wijken van de wetenschappelijke paden die in Parijs zijn uitgestippeld. Bedrijven die tussen 5% en 10% van hun energie uit steenkool halen, kunnen alleen worden belegd als ze aan de drie onderstaande voorwaarden voldoen, die van het grootste belang zijn om aan te tonen dat ze in lijn zijn met de doelstellingen van Parijs:

- Geen nieuwe steenkoolprojecten ontwikkelen en het aandeel van steenkool in de activiteiten verminderen;
- Ze hebben zich ertoe verbonden om steenkool volledig uit te bannen tegen 2027 in ontwikkelde economieën en tegen 2030 in ontwikkelingseconomieën;
- Specifieke koolstofemissies van opwekking in lijn met het 1,5 Net Zero-traject van het IEA.

Het voldoen aan de bovenstaande voorwaarden moet voortdurend worden gecontroleerd door middel van toegewijde betrokkenheid.

5.4. Conventionele wapens

Naast de hierboven vermelde uitsluitingen van controversiële bewapening, sluiten' **de Niveau 3 SRI-uitsluitingen van Candriam** alle bedrijven uit die:

- Meer dan 3% van hun totale omzet/inkomsten halen uit het produceren, vervaardigen, verhandelen, testen of onderhouden van conventionele wapens en/of kritieke onderdelen/diensten voor conventionele wapens;
- Een aandeel van meer dan 10% bezitten in een bedrijf dat direct betrokken is bij conventionele wapens of controversiële wapens.

5.5. Inhoud voor volwassenen

De aanpak van Candriam

We hebben ervoor gekozen om de standaarddefinitie van 'inhoud voor volwassenen' uit te breiden naar 'gewelddadige inhoud' (afbeeldingen van daden van fysieke agressie door een mens tegen een ander mens). Onze definitie omvat dus alle inhoud die materiaal levert dat niet geschikt is voor alle doelgroepen, d.w.z. inhoud die appelleert aan primair geweld of die expliciete weergaven van seksueel getinte onderwerpen bevat.

Uitsluitingsdrempel van Candriam

Ons beleid sluit alle pure spelers op het gebied van inhoud voor volwassenen uit, evenals elk bedrijf dat meer dan 5% van zijn inkomsten uit inhoud voor volwassenen haalt, al dan niet via aandelenbezit.

5.6. Alcohol

De aanpak van Candriam

Candriam erkent dat overmatige en chronische consumptie en gebruik van alcoholproducten kan leiden tot maatschappelijke problemen zoals gezondheidsproblemen en verkeersongevallen. De blootstelling van bedrijven aan de productie en/of verkoop van alcoholproducten wordt systematisch beoordeeld wanneer een bedrijf wordt gescreend vanuit een ESG-perspectief.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Ons beleid sluit bedrijven uit die direct betrokken zijn bij alcohol - d.w.z. brouwers, distilleerders, wijnboeren, detailhandelaren, eigenaren en exploitanten van alcoholgelegenheden, restaurants die alcohol schenken - evenals detailhandelaren in alcohol die meer dan 10% van hun inkomsten halen uit de productie of verkoop van alcoholische producten.

5.7. Dierenproeven

De aanpak van Candriam

Candriam promoot het gebruik van alternatieve methodes om dierproeven te vervangen wanneer het vermogen om de veiligheid van een product te beoordelen niet in het gedrang komt. Candriam erkent echter ook dat, hoewel alternatieve methoden kunnen dienen om te beoordelen of een nieuwe verbinding het gewenste effect heeft op geïsoleerde cellen of weefsels en nuttig kunnen zijn voor de screening en de eerste stappen van gevaaridentificatie, ze niet systematisch in vivo onderzoek kunnen vervangen. Daarom kan proefdieronderzoek de kloof overbruggen tussen proefdiervrije methoden en proeven op mensen.

Candriam is daarom voorstander van duurzame en verantwoorde investeringen in bedrijven die betrokken zijn bij dierproeven en die de "drie R"-principes (Vervanging, Vermindering en Verfijning) uitvoerig aanpakken (in een verantwoord beleid) en naleven. Deze principes streven naar het gebruik van alternatieve methoden, het verminderen van het aantal gebruikte dieren en het minimaliseren van de pijn en het leed dat dieren ervaren.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Ons beleid sluit alle bedrijven uit die dierproeven uitvoeren op producten waarvoor:

- er geen wettelijke verplichting is en het bedrijf geen verantwoordelijk beleid heeft (de drie V's); of
- dierproeven verboden zijn.

5.8. Kansspelen

De aanpak van Candriam

Candriam erkent de controversiële aard van gokken en de kwetsbaarheid van belanghebbenden die zich met deze activiteit bezighouden. Voor bedrijven die voldoen aan de hieronder vermelde gedefinieerde drempel, maar die actiever betrokken zijn bij gokken en/of de productie van gokproducten (spellen), beoordelen we of deze bedrijven productrisico's uitgebreid aanpakken en verkooppraktijken monitoren om kwetsbare consumenten, zoals minderjarigen, te beschermen.

Hiertoe kunnen we voor bedrijven die de vastgestelde drempel respecteren ook rekening houden met het feit of ze een verantwoord beleid hebben geïmplementeerd:

- Voor bedrijven **die rechtstreeks betrokken zijn bij** gokken (fabrikanten van machines of software, casino's, loterijen, bookmakers, gokwebsites, verkooppunten met gokautomaten, gokuitzendingen), controleren we of ze een beleid hebben dat gericht is op ontwerp, transparantie van gedrag en klantenondersteuning.
- Voor bedrijven **die indirect betrokken zijn bij** gokken via intermediaire toegangsdiensten voor gokken (bijv. online betalingsdienaars, algemene detailhandelaren, luchthavens die gokproducten hosten), controleren we of ze een beleid hebben dat een betere bescherming van de consument nastreeft (bijv. beperkte toegang tot "gokkanalen" door toegang met een wachtwoord).

Het opstellen van een beleid is geen hard criterium, maar geeft ons meer inzicht in de verantwoorde praktijken van een bedrijf.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Ons beleid sluit direct of indirect betrokken bedrijven uit die meer dan 5% van hun totale inkomsten (zelfs via deelnemingen) uit gokactiviteiten halen.

5.9. Genetische modificatie

De aanpak van Candriam

Een genetisch gemodificeerd organisme (GGO) is een organisme waarvan het genetisch materiaal veranderd is op een manier die van nature door voortplanting en/of natuurlijke recombinitie niet mogelijk is.

Candriam erkent de onzekerheden rond de productie en het gebruik van GGO's en hanteert daarom een evenwichtige aanpak. De beoordeling van deze activiteit is gebaseerd op blootstelling aan GGO's, het bestaan van een verantwoord beleid en naleving van internationale verdragen over GGO's.

De kenmerken van een verantwoord beleid hangen af van de sector in kwestie:

- Bedrijven in de detailhandel in voedingsmiddelen, dranken en tabak of voedingsmiddelen en basisproducten moeten in hun verantwoord beleid op zijn minst aandacht besteden aan duidelijke etiketterings- en traceerbaarheidsprocedures om consumenten een goede basis te bieden voor hun aankoopbeslissingen. De etikettering van dergelijke producten moet begrijpelijk zijn en nuttige informatie geven. Daarnaast moeten bedrijven ervoor zorgen dat hun leveranciers strikte richtlijnen volgen.
- Bedrijven in de chemische, farmaceutische, landbouw-, biotechnologie- of gezondheidssector moeten op zijn minst de gevaarlijke aard van GGO's erkennen, de wet naleven, een volledige risicobeoordeling uitvoeren en zorgen voor een ingeperkt gebruik in O&O.

Hoewel bedrijven uit de horeca-, vrijetijds- en transportsector waarschijnlijk producten verkopen die genetisch gemodificeerde organismen bevatten, afhankelijk van de geografische locatie van hun activiteiten, sanctioneert Candriam hen niet a priori omdat de manier waarop zij beïnvloed worden door GGO's zeer beperkt is.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Het *Niveau 3 SRI Uitsluitingsbeleid* van Candriam sluit alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij GGO's die:

- meer dan 10% van hun inkomsten uit GGO-activiteiten halen zonder een toepasselijk verantwoord beleid zoals hierboven beschreven; of
- onderhevig zijn aan significante, systematische en herhaalde schendingen van internationale verdragen met betrekking tot GGO's.

5.10. Onderdrukkende regimes: Bedrijfsactiviteiten en soevereine emittenten

De aanpak van Candriam

Candriam's lijst van onderdrukkende regimes bestaat uit landen waar mensenrechten regelmatig ernstig worden geschonden, fundamentele vrijheden systematisch worden ontkend en de veiligheid van mensen niet is gegarandeerd door falen van de overheid en systematische ethische inbreuken. We kijken ook heel zorgvuldig naar totalitaire staten of landen waar de regering oorlog voert tegen de eigen bevolking. Om de lijst van onderdrukkende regimes op te stellen, gebruiken we gegevens van externe bronnen, zoals de Freedom in the World Index van Freedom House, de bestuursindicatoren van de Wereldbank en de Democracy Index van de Economist Intelligence Unit, die onze kwalitatieve beoordeling van niet-democratische landen ondersteunen.

Voor deze lijst van landen hebben de analisten van Candriam processen ontwikkeld die van toepassing zijn op overheids- en bedrijfsinvesteringen. Ze omvatten uitsluiting, beperking en betrokkenheid, afhankelijk van onze risicobeoordeling.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Bedrijven:

We sluiten bedrijven uit van ons ESG-beleggingsuniversum als we van mening zijn dat de mensenrechtenrisico's te groot zijn en niet goed worden beperkt.

Onze analisten beoordelen zorgvuldig de potentiële voordelen van zakelijke activiteiten in landen met een onderdrukkend regime in de lijst in vergelijking met de risico's van het mogelijk steunen van regeringen in hun antidemocratische praktijken. Met andere woorden, ze wegen de schade die wordt veroorzaakt door een bedrijf dat actief is in een onderdrukkend regime voorzichtig af tegen de voordelen die deze activiteiten opleveren voor alle belanghebbenden.

We analyseren vier belangrijke materiële pijlers die de risicobeoordeling van de aanwezigheid van een bedrijf in deze geïdentificeerde onderdrukkende regimes mogelijk maken, waaronder:

- de mate van blootstelling van een bedrijf (bijvoorbeeld activa in het land, verkoop aan de markt, blootstelling aan de toeleveringsketen, inkomsten, kantoren),
- de aard van de producten en/of diensten (bijv. of bewakingstechnologie, gegevensbeheersystemen of mobiele netwerken door het regime worden gebruikt om zijn gezag op te leggen),
- tegenpartijen (relaties met autoriteiten, risico's op omkoping en corruptie, etc.), en
- voorzorgsmaatregelen (inclusief die van het bedrijf en die van het land).

Voor bepaalde industrieën, waaronder Olie & Gas, zullen we het type contract beoordelen (bijvoorbeeld of licenties om natuurlijke hulpbronnen te exploreren ten goede komen aan de staat of lokale gemeenschappen).

We sluiten bedrijven uit die meer dan 10% van hun inkomsten halen uit activiteiten in onderdrukkende regimes. Bepaalde uitzonderingen kunnen van toepassing zijn. Bedrijven mogen bijvoorbeeld niet worden uitgesloten als ze hebben aangekondigd hun activiteiten in het betreffende land op te schorten of het land te verlaten.

We werken samen met bedrijven die tussen de 5% en 10% van hun omzet uit deze activiteiten halen. Voor een paar landen die worden beschouwd als zeer onderdrukkende regimes, zijn we van mening dat elke activiteit een negatieve impact kan hebben.

Overheden:

Schuld die is uitgegeven door soevereine of quasi-soevereine entiteiten die op de lijst met onderdrukkende regimes staan, komt niet in aanmerking voor belegging in strategieën die vallen onder ons *Niveau 3 SRI Uitsluitingsbeleid*.

5.11. Olie & gas

De aanpak van Candriam

Bij de beoordeling van energiebronnen zijn wij van mening dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen olie- en gasvoorraden die afkomstig zijn van conventionele en onconventionele winning. Het belangrijkste verschil komt voort uit de technieken die nodig zijn voor de extractie en de aard van het reservoir.

Conventionele olie en gas worden gewonnen uit formaties die eenvoudiger te winnen zijn in vergelijking met onconventionele olie en gas die complexe winningsmethoden vereisen met negatieve gevolgen voor het milieu. Voor de winning van onconventionele bronnen is meestal meer energie nodig, evenals meer water en chemische

stoffen in het geval van hydraulische breuktechnieken. Daarom zijn onconventionele methoden koolstof- en waterintensiever dan conventionele projecten. Afhankelijk van het type bron kunnen onconventionele methoden ook meer landverstoring (waaronder ontbossing) en meer afvalwater veroorzaken.

We categoriseren de volgende activiteiten en bronnen als volgt:

- **Onconventionele olie- en gaswinning:** de winning van teerzand/olie, schaliegas/olie, ticht gas/olie, methaan uit kolenlagen en Arctische boringen
- **Conventionele olie- en gaswinning:** conventionele olie en conventioneel aardgas, inclusief gascondensaat.

Candriam erkent dat de overgang naar een koolstofarme economie tijd vergt. Daarom houden we in onze benadering ook rekening met de energietransitiestrategie van bedrijven die actief zijn in de conventionele olie- en gasindustrie, met zeer duidelijke en ambitieuze drempels die in lijn zijn met de trajecten van Parijs. De blootstelling aan onconventionele olie en gas wordt daarentegen als onverenigbaar met de energietransitie beschouwd gezien de negatieve milieueffecten die ermee gepaard gaan.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Candriam sluit van al haar beleggingen ondernemingen uit die meer dan 5% van hun inkomsten halen uit de exploratie, productie, raffinage en het transport van conventionele en onconventionele olie & gas. Candriam sluit ook ondernemingen uit die meer dan 50% van hun inkomsten genereren uit de levering van speciale apparatuur en diensten aan de olie- en gasindustrie. Alleen bedrijven die volgens ons Net Zero Alignment Framework worden beoordeeld als bedrijven die "de netto nul bereiken" of als bedrijven die "op één lijn liggen met het netto nulpad", komen in aanmerking als ze minder dan 5% van hun inkomsten uit onconventionele olie & gas halen en voldoen aan de zeer strikte verwachtingen van onze Net Zero Alignment Assessment.

De uitsluiting van bedrijven die nieuwe onconventionele olie- en gasprojecten ontwikkelen, wordt geïmplementeerd zonder een minimale inkomstendrempel.

Nieuwe projecten worden als effectief beschouwd wanneer de definitieve investeringsbeslissing (FID) is genomen. Sommige situaties vóór de daadwerkelijke ingebruikname (vergunning, aankondiging) kunnen per geval ook aanleiding geven tot uitsluitingen.

5.12. Elektriciteit opwekken

De aanpak van Candriam

Aangezien het emissieniveau verschilt per elektriciteitsbron, is het belangrijk om het niveau van broeikasgassen die per kWh worden uitgestoten te beoordelen om te meten in hoeverre bedrijven op één lijn zitten met een 2°C-traject. Daarom nemen we de koolstofintensiteit van energieproducenten op in onze duurzaamheidsbeoordeling.

Omdat gegevens over de koolstofintensiteit van emittenten niet altijd beschikbaar zijn, hebben we andere indicatoren opgesteld die aantonen dat een emittent op één lijn ligt met de Overeenkomst van Parijs. In de analyse van energieproducenten beoordelen we namelijk ook of ze op een overgangspad zitten dat in lijn is met de doelstellingen van het Akkoord van Parijs en een 2-gradenscenario op basis van andere maatstaven, zoals investeringsplannen en geloofwaardigheid van de nettonuldoelstellingen. De gebruikte maatstaven zijn toekomstgericht en evolueren in de tijd om rekening te houden met de evolutie van bedrijven naar een overgangspad.

Candriam is van mening dat een toenemend gebruik van steenkool in de elektriciteitsopwekking niet in overeenstemming is met het Akkoord van Parijs. Anderzijds, hoewel Candriam kernenergie als een tussenoplossing beschouwt, erkennen we de financiële risico's en de controverses die ermee gepaard gaan. Met name vanwege de zeer lage waarschijnlijkheid maar de grote impact van ongelukken en vanwege de problemen met de langetermijnopslag van kernafval.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Candriam sluit van al haar beleggingen energieproducerende bedrijven uit met een koolstofintensiteit van meer dan 354 gCO₂/kWh voor 2023, of met een trend naar toenemende kolen- en kernenergieproductiecapaciteit.

Als er geen gegevens beschikbaar zijn over de koolstofintensiteit van elektriciteitsproducenten, zoeken we naar alternatieve informatiebronnen en demonstratie van goede praktijken. De energiemix is een zinvolle, maar niet voldoende indicator. Het is noodzakelijk dat het gebruik van thermische kolen in de elektriciteitsproductie niet toeneemt, in tegenstelling tot het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, zowel in productie als in capaciteit. Bovendien moet de aanpassing aan de Overeenkomst van Parijs worden aangetoond, en in het bijzonder door een robuuste SBTi-doelstelling, een voldoende gebruik van haar kapitaaluitgaven voor dit doel of het ontlenen van het grootste deel van de inkomsten aan het gebruik van hernieuwbare energieën bij de elektriciteitsproductie.

5.13. Mijnbouw

Candriam erkent dat mijnbouwactiviteiten een sleutelrol spelen in onze moderne economieën en in de overgang, maar dat ze ook te maken hebben met enorme ecologische en sociale uitdagingen. De winning van mineralen en metalen gaat van oudsher gepaard met langdurige en soms onomkeerbare gevolgen voor ecosystemen en lokale gemeenschappen. Het is daarom absoluut cruciaal om ervoor te zorgen dat mijnbouwactiviteiten op een verantwoorde manier worden uitgevoerd en dat er voldoende rekening wordt gehouden met alle belanghebbenden.

Ons beleid sluit alle bedrijven uit die direct betrokken zijn bij de winning en het smelten van metalen en mineralen die:

- geen relevante ESG-risicobeheersystemen hebben opgezet, in overeenstemming met algemeen erkende internationale normen zoals de VN-richtlijnen, het VPSHR en de OESO-richtlijnen,
- schuldig zijn bevonden aan ernstige ESG-controverses.

5.14. Palmolie

De aanpak van Candriam

Candriam erkent dat de productie, verwerking, verkoop en/of het gebruik van palmolie een zeer complexe waardeketen heeft en wereldwijd in verband wordt gebracht met ontbossing (inclusief het kappen van land en het omzetten van veengebieden) en het verlies van biodiversiteit. Ontbossing in verband met palmolieleveringsketens heeft verwoestende gevolgen voor het milieu, zoals: bosverlies en het verlies van dierlijke habitats (bijv. Aziatische neushoorns, olifanten, tijgers en orang-oetans), met name in Zuidoost-Aziatische regio's waar 85% van de wereldwijde palmolieproductie vandaan komt. Er zijn ook verschillende meldingen van gevallen van dwangarbeid en kinderarbeid in de palmolievalueketens, van plantages, fabrieken en raffinaderijen tot de productie van voedingsmiddelen en/of non-food producten.

Desondanks erkent Candriam dat palmolie een ingrediënt van onschatbare waarde blijft in een verscheidenheid aan voedingsmiddelen en niet-voedingsproducten, gezien de relatief hoge opbrengsten in vergelijking met andere oliegewassen. Palm kan tot 20 keer zoveel olie per hectare produceren als andere oliegewassen.³ Ongeveer 40% van de huidige wereldwijde jaarlijkse vraag naar plantaardige olie als voedsel, diervoeder en brandstof is afkomstig van palmolie.⁴

Candriam beschouwt palmolieproducenten en -distributeurs als bedrijven die voornamelijk **produceren, produceren of distribueren/verkop** van oliepalmproducten. Alle bedrijven waarvan de bedrijfsactiviteiten hoofdzakelijk palmolie verbruiken of gebruiken voor de productie of voor opname als **ingrediënten** in de eindproducten die deze bedrijven verkopen, worden beschouwd als kopers van palmolie.

³ <https://ourworldindata.org/palm-oil>

⁴ <https://publications.jrc.ec.europa.eu>

Uitsluitingsdrempels van Candriam

De blootstelling van bedrijven aan palmoliegerelateerde controverses die verband houden met ontbossing en/of biodiversiteitsrisico's wordt systematisch beoordeeld op basis van verschillende elementen die garanties bieden voor duurzame palmolieproductie- en consumptiepraktijken. Dergelijke elementen zijn onder andere:

1. de totale inkomsten uit de productie, distributie en ingrediënten van palmolie,
2. RSPO-lidmaatschap/affiliatie,
3. percentage gecertificeerde palmolie, en
4. de aanwezigheid van een ontbossingsbeleid.

We erkennen dat de efficiëntie en geloofwaardigheid van duurzame certificering van palmolie door sommige belanghebbenden ter discussie zijn gesteld. Een dergelijke certificering dient immers alleen als een instrument in de

due diligence toolkit voor de toeleveringsketen. Daarom zijn de bovenstaande elementen primaire criteria, maar niet uitputtend. **We integreren ook extra controles op basis van een inspanningsverplichting bij het beoordelen van de blootstelling van de palmoliegerelateerde onderneming aan controverses over landgebruik en biodiversiteit en hun algehele due diligence.**

Ons beleid sluit producenten en distributeurs uit die:

- geen RSPO-lid zijn en tussen 0% en 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 20% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben; of
- geen RSPO-lid zijn en meer dan 5% van hun inkomsten uit palmolie halen, waarvan minder dan 50% RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben.

Ons beleid sluit ook kopers uit die geen RSPO-lid zijn en wier inkomsten voor meer dan 5% afhankelijk zijn van palmolie, waarbij minder dan 50% van deze olie RSPO-gecertificeerde palmolie is, en die geen ontbossingsbeleid hebben.

Houd er rekening mee dat we systematisch bedrijven uitsluiten die duidelijk afhankelijk zijn van palmolie, maar geen openheid geven over hun afhankelijke inkomsten en percentages gecertificeerde palmolie, noch over hun ontbossingsbeleid.

Naast dit beleid wordt de blootstelling van een bedrijf aan palmoliegerelateerde activiteiten ook geëvalueerd op basis van de relevante controverses waarbij het bedrijf betrokken zou zijn geweest en de respons van het bedrijf bij het aanpakken, verminderen en verhelpen van deze controverses. Dit alles zorgt voor een extra screeninglaag voor bedrijven die onder de dekking van Candriam's activiteiten vallen.

Daarnaast besteden we in onze op normen gebaseerde analyse speciale aandacht aan mogelijke schendingen van de milieu- en mensenrechtenprincipes van het Global Compact met betrekking tot de activiteiten van bedrijven die te maken hebben met palmolie.

5.15. Kernenergie

De aanpak van Candriam

Ondanks de voordelen van kernenergie als een energiebron met lage-koolstof- en lage-marginale kosten (in vergelijking met bijvoorbeeld steenkool) die het risico op voorzieningsonzekerheid vermindert, is er aanzienlijke controverse rond het gebruik van kernenergie als een levensvatbaar en duurzaam alternatief voor andere vormen van energie vanwege de aanzienlijke risico's en aansprakelijkheden op het gebied van milieu, veiligheid en beveiliging in verband met kernreacties, kernafval, de ontmanteling van kerncentrales en de proliferatie van splijtstof.

Kernenergie is op dit moment een bewezen en noodzakelijk alternatief voor fossiele brandstoffen en zal deel uitmaken van het energielandschap van deze eeuw. Candriam erkent echter dat tegenover de voordelen van kernenergie op het vlak van de beperking van de klimaatverandering en de continuïteit van de energievoorziening belangrijke veiligheids-, milieu- en beveiligingsrisico's staan.

Uitsluitingsdrempels van Candriam

Candriam sluit alle bedrijven uit die direct of indirect meer dan 30% van hun inkomsten halen uit de winning, omzetting en verrijking van uranium om splijtstof te produceren, de bestraling van de splijtstof in een kernreactor en/of de opwerking/verwijdering van gebruikte splijtstof en ander kernafval.

5.16. Analyse op basis van het “Global Compact”-initiatief van de VN

De op normen gebaseerde analyse bepaalt voor elk van de hoofdcategorieën of een bedrijf voldoet aan de 10 principes van het Global Compact van de Verenigde Naties: **Mensenrechten (HR)**, **Arbeidsrechten (L)**, **Milieu (ENV)** en **Corruptiebestrijding (COR)**.

Informatie over huidige, vermoede en/of gerelateerde incidenten of schendingen van internationale normen wordt verzameld via extern onderzoek in combinatie met interne analyses door onze ESG-analisten.

Na het vaststellen van schendingen van de Global Compact-principes, gebruikt de analyse verschillende parameters om de ernst en omvang van de schendingen te evalueren:

- **Temporele nabijheid:** wanneer vond het incident plaats en hoe lang duurde het?
- **Magnitude:** welke financiële kosten en milieuschade zijn gerelateerd aan het incident?
- **Geloofwaardigheid:** gaat het incident gepaard met beschuldigingen, juridische procedures, enzovoort?
- **Herhaling:** Is dit een eenmalig incident of is er bewijs van herhaalde incidenten over een bepaalde periode?

De nadruk wordt ook gelegd op de reactie van een bedrijf wanneer zich een incident voordoet. Een bedrijf dat positieve, verantwoordelijke maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat toekomstige schendingen niet plaatsvinden, wordt positiever beoordeeld dan een bedrijf dat zijn verantwoordelijkheid niet erkent en/of geen corrigerende maatregelen neemt.

Op basis van deze informatie en in overeenstemming met het hierboven beschreven beoordelingskader wordt de kleurcode als volgt bepaald voor elk van de vier hoofdcategorieën.

Candriam's *Niveau 3 Uitsluitingenbeleid* sluit alle "Red Flag Companies" uit, d.w.z. bedrijven met ernstige tot zeer ernstige controverses in termen van impact, duur, frequentie en/of gebrek aan reactie van het management van het bedrijf.

6. Evaluatieproces en implementatie

Het onderzoeks- en evaluatieproces omvat drie belangrijke stappen:

6.1. Identificatie van betrokkenheid van het bedrijf bij controversiële activiteiten

Het ESG-team van Candriam voert interne analyses uit om de betrokkenheid van bedrijven te identificeren bij controversiële activiteiten die onder ons beleid vallen. Onze ESG-analisten gebruiken verschillende bronnen om hun analyses uit te voeren, waaronder informatie van externe onderzoeksaanbieders, mediabronnen en NGO's om de betrokkenheid van bedrijven te verifiëren.

6.2. Beoordeling van betrokkenheid van het bedrijf bij controversiële activiteiten

De betrokkenheid van het bedrijf bij controversiële activiteiten wordt beoordeeld aan de hand van een aantal parameters die betrekking hebben op de volgende variabelen:

- **Type betrokkenheid:** voor elk geanalyseerd bedrijf wordt gekeken naar het type betrokkenheid (direct of indirect) (bijv. eigenaren en exploitanten, fabrikanten/producenten, detailhandelaren/leveranciers, levering van ondersteunende producten of diensten);
- **Mate van betrokkenheid:** Op basis van de drempelbenadering die wordt toegepast op elk type controversiële activiteit, worden inkomsten uit of de productiecapaciteit van dergelijke activiteiten over het algemeen gebruikt als de belangrijkste indicator van betrokkenheid;
- **Verantwoordelijk beleid:** Voor sommige controversiële activiteiten is het, naast het type en het niveau van betrokkenheid, ook belangrijk om te kijken hoe het bedrijf zijn potentieel controversiële activiteiten benadert en beschouwt. Daarom zijn de aanwezigheid (of afwezigheid) van een relevant en gericht verantwoordelijk beleid dat de betrokkenheid van het bedrijf bij een activiteit erkent, evenals het bestaan van systemen en praktijken die ervoor zorgen dat het bedrijf op een verantwoorde manier werkt, cruciale elementen in de beoordeling.

6.3. Eindoordeel over betrokkenheid

Het doel van deze laatste stap is om op basis van de drie bovengenoemde variabelen te beslissen over de aanvaardbaarheid van de betrokkenheid van een bedrijf bij een of meer controversiële activiteiten. Bedrijven die de aanvaardbare niveaus overschrijden, worden uitgesloten van de portefeuille.

7. Extra uitzichten

7.1. Biodiversiteit

De aanpak van Candriam

Candriam erkent het belang van biodiversiteit en haar sleutelrol in verschillende sectoren. Omdat de acties van bedrijven die te maken hebben met biodiversiteit aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor onze planeet en het welzijn van de mens, heeft Candriam biodiversiteit volledig ingebed in haar ESG-raamwerken.

Biodiversiteit wordt meegenomen in de beoordeling van de belanghebbenden en het bedrijfsmodel. Activiteiten met een negatieve impact op biodiversiteit, zoals olie- en gasactiviteiten in de Olie & Gas sector, zullen een lagere score krijgen op de blootstelling van het bedrijfsmodel aan belangrijke duurzame uitdagingen, die de uiteindelijke beslissing van het bedrijf zullen beïnvloeden. Zo zullen katoen- en pesticidegerelateerde activiteiten respectievelijk invloed hebben op de belangrijkste duurzame uitdagingen "Uitputting van hulpbronnen" en "Gezondheid & welzijn". De stakeholderanalyse zal dit aspect ook meenemen in termen van het gedrag van het bedrijf en de strategie van het bedrijf beoordelen om de biodiversiteit van het gebied te behouden tijdens zijn activiteiten. Bovendien wordt de nadruk op biodiversiteit in de sectormodellen aangepast aan hun materiële relevantie. In sectoren zoals Olie & Gas en Metaal & Mijnbouw spelen belangrijke prestatie-indicatoren met betrekking tot biodiversiteit bijvoorbeeld een belangrijke rol in het ESG-sectormodel. Bedrijven met een negatieve impact krijgen een negatieve score in ons raamwerk.

Bovendien wordt de blootstelling van bedrijven aan palmoliegerelateerde controverses in verband met ontbossing en/of biodiversiteitsrisico's systematisch beoordeeld op basis van verschillende elementen die garanties bieden voor duurzame palmolieproductie- en consumptiepraktijken, zoals in de bovenstaande uitsluitingen wordt beschreven.

Candriam's op normen gebaseerde analyse op basis van de 10 principes van de United Nations Global Compact houdt ook rekening met biodiversiteit in de pijler "Milieu". Vastgestelde significante en herhaalde schendingen van het Global Compact, waaronder biodiversiteit, worden bestraft en uitgesloten.

7.2. Doodstraf

Het bestraffen van misdaden met de doodstraf is wereldwijd een controversieel onderwerp. Er zijn verschillende verdragen die betrekking hebben op de afschaffing van deze praktijk, waarvan het tweede facultatieve protocol bij het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, dat op 15 december 1989 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties werd aangenomen, het belangrijkste is. De bedoeling van het protocol is weer te geven dat de doodstraf inbreuk maakt op het recht op leven en op vrijwaring van foltering of wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing in overeenstemming met de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, aangenomen door de VN in 1948. Bovendien wordt de doodstraf onomkeerbaar en discriminerend geacht, en soms toegepast binnen rechtsstelsels die geen eerlijk proces en het primaat van de rechtsstaat garanderen.

Candriam erkent de bezorgdheid van de internationale gemeenschap en steunt de letter en de geest van het Tweede Facultatieve Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten. Daarom wordt gecontroleerd of een land het Protocol heeft ondertekend als onderdeel van de reguliere due diligence op duurzaamheid van landen.

Candriam past geen expliciete uitsluiting toe op basis van het standpunt van een land over de doodstraf. Onze benadering houdt rekening met het feit of een land het Tweede Facultatieve Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten heeft geratificeerd, en dit maakt deel uit van de score voor het thema Politieke Burgerrechten binnen de pijler Sociaal Kapitaal van de Candriam landenevaluatiemethode.

7.3. Bont

Candriam erkent dat de bontindustrie blootgesteld is aan mogelijke risico's met betrekking tot de bescherming van bedreigde diersoorten, dierenwelzijn en milieuvervuiling.

Kwesties die worden opgeworpen door het gebruik van bont worden meegenomen in Candriam's op normen gebaseerde en algehele ESG-beoordeling van een bedrijf wanneer deze relevant en van toepassing worden geacht.

Bedrijven die producten produceren waarbij zeldzame, bedreigde of kwetsbare dier- en plantensoorten (waaronder bont) worden gebruikt, krijgen een zeer negatieve score in het ESG-raamwerk van Candriam. Geïdentificeerde schendingen van het Global Compact, met name milieuovertredingen, worden ook bestraft.

7.4. Landjepik

Landjepik verwijst naar het kopen of pachten van grote stukken land, meestal in ontwikkelingslanden, door investeerders (landen of bedrijven) om de voedselvoorziening op lange termijn veilig te stellen, biobrandstoffen te produceren of voor speculatieve doeleinden.

Een van de meest directe gevolgen van landroof is een verminderde voedselzekerheid in de ontwikkelingslanden en het ontwrichtende effect op lokale gemeenschappen, in het bijzonder op kleinschalige voedselproducenten, aangezien onderzoek heeft aangetoond dat veilige toegang tot land armoede en honger kan verminderen.

Candriam beschouwt landverwerving als een controversieel onderwerp vanwege de gevolgen voor lokale gemeenschappen in ontwikkelingslanden (toegang tot land; armoede, honger). Candriam beoordeelt "landroof" al in het onderdeel Mensenrechten van haar op normen gebaseerde analyse. Het houdt onder andere rekening met de aanwezigheid van vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming van de getroffen landgebruikers, de afwezigheid van mensenrechtenschendingen en de transparantie van contracten om de kwestie en het aantal getroffen mensen te beoordelen.

In de op ESG-normen gebaseerde analyse van Candriam wordt een bedrijf uitgesloten van ESG-belegging als er zeer

sterk bewijs is van herhaalde, significante en systematische schendingen van internationale normen en principes met betrekking tot de mensenrechtenprincipes die verband houden met landroof.

7.5. Belastingontduiking

Definitie en algemene context

Belastingontduiking wordt over het algemeen gebruikt voor "illegale constructies waarbij belastingplicht wordt verborgen of genegeerd, d.w.z. de belastingbetaler betaalt minder belasting dan hij wettelijk verplicht is te betalen door inkomsten of informatie voor de belastingdienst te verbergen" (OESO-definitie). We schatten dat Europese KMO's gemiddeld ongeveer 23% vennootschapsbelasting betalen, terwijl sommige multinationals minder dan 1% betalen. Dit is mogelijk omdat multinationale bedrijven gebruik kunnen maken van mechanismen tussen nationale belastingssystemen wanneer ze hun boekhouding van het ene land naar het andere verschuiven. Geschat wordt dat 40% van de winsten van multinationals belasting ontwijkt.

In de afgelopen vijf jaar kwam de strijd tegen belastingontduiking naar voren als gevolg van de onthullingen van herhaalde lekken en daarmee samenhangende journalistieke onderzoeken naar schandalen zoals Luxleaks of Panama Papers.

Candriam erkent dat belastingontduiking een belangrijke ESG-kwestie is waarbij alle sectoren betrokken zijn, met de nadruk op de financiële sector, en die bedrijven blootstelt aan aanzienlijke gevolgen, zoals boetes of aansprakelijkheden.

Belastingontduiking wordt waar relevant en van toepassing meegenomen in Candriams op normen gebaseerde analyse en algehele ESG-beoordeling van een bedrijf. Bedrijven die belastingen ontduiken krijgen een zeer negatieve score in de ESG-analyse van Candriam. Geïdentificeerde schendingen van het Global Compact, met name schendingen van corruptie en bestuur, worden ook bestraft.

7.6. Giftige stoffen voor het milieu en de menselijke gezondheid

Een "toxische stof" wordt gedefinieerd als een chemische stof of mengsel dat schadelijk kan zijn voor het milieu en de menselijke gezondheid, gezien de hoge mate van onderlinge afhankelijkheid tussen de menselijke gezondheid en de natuurlijke omgeving. De impact van toxische stoffen hangt af van de dosis en de blootstelling.

Volgens de definitie van het Milieuprogramma van de Verenigde Naties (UNEP) zijn giftige stoffen schadelijke stoffen en gevaarlijk afval:

- Persistente, bioaccumulerende en toxische stoffen (PBT's);
- Chemische stoffen die kankerverwekkend of mutageen zijn of die een nadelige invloed hebben op het voortplantings-, endocriene, immuun- of zenuwstelsel;
- Chemicaliën die onmiddellijk gevaar opleveren (acuut giftig, explosieven, bijtende stoffen);
- Chemische stoffen die wereldwijd zorgen baren, zoals persistente organische verontreinigende stoffen (POP's), broeikasgassen en ozonafbrekende stoffen (ODS);

- Afval in de gezondheidszorg;
- E-afval.

Candriam erkent dat giftige stoffen schadelijk zijn voor het milieu en de menselijke gezondheid. Vanwege de grote verscheidenheid aan giftige stoffen die in de bedrijfsactiviteiten worden gebruikt, houdt Candriam in alle stadia van het ESG-bedrijfsanalyseproces rekening met het gebruik ervan en de impact van de risico's die met het gebruik ervan gepaard gaan.

In de bedrijfsmodelanalyse van het ESG-proces wordt de blootstelling van bedrijfsactiviteiten aan giftige stoffen beoordeeld in drie van de vijf belangrijkste geanalyseerde duurzame uitdagingen: Klimaatverandering, hulpbronnen en afval, en gezondheid en wellness.

Bedrijven die een negatieve impact hebben op klimaatverandering vanwege de uitstoot van koolstof - een broeikasgas - komen in alle sectoren voor en krijgen een negatieve score.

In tegenstelling tot klimaatverandering is vervuiling door de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen meer sectorspecifiek: Bedrijven die verschillende vervuilende stoffen uitstoten in de atmosfeer, de bodem en de aquifer worden vaker bestraft in gevoelige sectoren zoals energie, waaronder bijvoorbeeld schaliegas of nutsbedrijven.

De Healthy & Wellbeing sustainable challenge maakt het mogelijk om bedrijven op de lijst te zetten en te sanctioneren die door de aard van hun activiteiten kunnen bijdragen aan een toename van de prevalentie van ziekten. Sommige bedrijven in de sector Metaal & Mijnbouw lopen vooral risico's bij de winning van giftige stoffen zoals kwik of chroom, wat leidt tot ernstige gezondheidsschade, en krijgen daarom een negatieve score in gezondheid en wellness.

In de stakeholderanalyse van Candriam's eigen ESG-raamwerk wordt het vermogen van een bedrijf om zijn impact op het milieu en de menselijke gezondheid in zijn langetermijnstrategie te beheren, geëvalueerd. Candriam pakt het vrijkomen van giftige stoffen in het milieu aan door nitraten of zware metalen in het water en door atmosferische emissies (waaronder VOC's, SO₂ en NO_x) en ook door de verwijdering van gevaarlijk afval. Als gevolg hiervan worden bedrijven die te maken hebben met het gebruik en vrijkomen van giftige stoffen geanalyseerd op basis van hun vermogen om kwaliteitsbeheer gericht op deze kwestie te implementeren.

De energiesector heeft bijvoorbeeld te maken met de uitstoot van giftige deeltjes zoals SO_x, NO_x, VOC's en benzeen, afkomstig van raffinage- en chemische productieprocessen. Bedrijven die betrokken zijn bij deze activiteiten worden beoordeeld op hun vermogen om deze atmosferische emissies te beperken.

De impact op de volksgezondheid komt aan bod in het stadium van de productveiligheidsanalyse, wanneer Candriam kijkt naar het voorkomen of wegnemen van ernstige bedreigingen voor de volksgezondheid en veiligheid die voortvloeien uit de consumptie/het gebruik of de verwijdering van het verkochte product. Candriam identificeert en beoordeelt bijvoorbeeld bedrijven in de chemiesector waarvan de inkomsten afkomstig zijn van zorgwekkende chemische stoffen zoals bisfenol A, ftalaten of fluorkoolwaterstoffen.

Bij het uitvoeren van een op normen gebaseerde analyse van het bedrijf, filtert Candriam bedrijven eruit die

milieugerelateerde principes van het Global Compact van de Verenigde Naties aanzienlijk en herhaaldelijk hebben geschonden, onder andere door het vrijkomen van giftige stoffen. Candriam sluit bedrijven uit die significant en herhaaldelijk betrokken zijn geweest bij:

- verkeerd beheer van giftige chemicaliën;
- wanbeheer van gevaarlijk en radioactief afval;
- ernstige vervuiling van lucht, water en bodem;
- ernstige vernietiging van de biodiversiteit.

Drempel Exclusieniveau van Candriam

Candriam houdt rekening met het risico van het vrijkomen van giftige stoffen in elke fase van de ESG-beoordeling van een bedrijf en ook in de op normen gebaseerde analyse die wordt gebruikt voor ESG-beleggingen.

7.7. Waterverbruik

Candriam erkent dat milieu- en gemeenschapskwesties die verband houden met intensief watergebruik moeten worden meegenomen in de duurzaamheidsanalyse van bedrijven. We beoordelen de waterintensiteit en waterbeheersystemen van een bedrijf als onderdeel van onze ESG-aanpak. Aangezien landbouw en intensieve landbouw verantwoordelijk zijn voor 70% van het waterverbruik in de wereld, besteden we extra aandacht aan waterrisico's in landbouwketens. Sommige industriële processen zijn echter ook waterintensief en vereisen een sterk waterbeheer.

Aangezien water een algemeen gebruikte hulpbron is in de meeste economische sectoren, worden water en het gebruik ervan op dezelfde manier geanalyseerd als de uitstoot van broeikasgassen: analyseren we zowel de waterintensiteit van de sector en het bedrijf als de beheersystemen voor watergebruik van een bedrijf en de risico's in verband met watergebruik. Bedrijven met een hoog waterrisico en slechte waterbeheersystemen scoren negatief in ons eigen ESG analytisch kader en andere duurzame beleggingsstrategieën die we mogelijk ontwikkelen.

Wanneer we waterintensieve bedrijfsactiviteiten identificeren, gaan we ook de dialoog aan met bedrijven om duurzamere bedrijfsbeheerstrategieën te bevorderen en de openbaarmaking van watergegevens te verbeteren.

In de op normen gebaseerde analyse wordt bijzondere aandacht besteed aan mogelijke schendingen van de milieu- en mensenrechtenprincipes van het Global Compact. Hieronder vallen activiteiten van bedrijven die te maken hebben met intensief watergebruik in gebieden met waterschaarste, conflicten met lokale gemeenschappen over de toegang tot water en watervervuiling.

8. Bijlage

Controversiële wapens - Methodologie en gegevensverstrekkers

Om de blootstelling van emittenten aan controversiële wapens te identificeren, werkt Candriam nauw samen met twee externe leveranciers, ISS Ethix en MSCI ESG.

ISS Ethix levert Candriam informatie over de blootstelling van bedrijven aan de meeste controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clusterbommen, verarmd uranium, witte fosfor), met uitzondering van chemische en biologische wapens. ISS Ethix classificeert de blootstelling van bedrijven in drie kleurgecodeerde categorieën:

Signaal	Beschrijving
Rood	<ul style="list-style-type: none"> Geverifieerde betrokkenheid
Amber	<ul style="list-style-type: none"> Sterke aanwijzingen voor betrokkenheid Fragmentarische informatie over betrokkenheid
Groene	<ul style="list-style-type: none"> Betrokkenheid in het verleden Betrokkenheid buiten de toepasselijke definities Geen betrokkenheid

Candriam sluit automatisch alle bedrijven uit die door ISS Ethix als 'Amber' en 'Red' zijn gemarkeerd. In het geval van categorieveranderingen voor bedrijven die een materiële impact kunnen hebben op onze portefeuilles, zal het ESG-team aanvullende analyses uitvoeren om meer inzicht te krijgen in de ratingverandering. Na hun analyse zal het ESG-team bepalen of het nieuwe ratingbesluit moet worden toegepast op alle portefeuilles van de onderneming. De uitsluitingenlijst voor controversiële wapens wordt twee keer per jaar bijgewerkt.

Op het gebied van chemische en biologische wapens gebruikt Candriam de informatie van **MSCI ESG** voor zijn uitsluitingsfilters. Meer specifiek neemt Candriam de gegevens van MSCI ESG, % inkomsten van bedrijven in deze activiteiten, en past deze toe op de toepasselijke drempels.

Als er nieuwe blootstelling wordt geïdentificeerd voor bedrijven met een materiële impact op portefeuilles, kan het ESG-team aanvullende analyses uitvoeren op het bedrijf voordat de uitsluiting wordt geïmplementeerd.

Dit document wordt louter ter informatie verstrekt. Het vormt geen aanbod tot aan- of verkoop van financiële instrumenten en houdt geen beleggingsadvies in. Het bevestigt ook geen enkele vorm van transactie, tenzij dit uitdrukkelijk werd overeengekomen. Hoewel Candriam de gegevens en bronnen in dit document zorgvuldig selecteert, kunnen fouten of omissies niet a priori worden uitgesloten. Candriam kan niet aansprakelijk worden gesteld voor directe of indirecte schade als gevolg van het gebruik van dit document. De intellectuele eigendomsrechten van Candriam moeten te allen tijde worden gerespecteerd, de inhoud van dit document mag niet worden gereproduceerd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Waarschuwing: In het verleden behaalde resultaten van een bepaald financieel instrument of een bepaalde financiële index of een beleggingsdienst, of simulaties van in het verleden behaalde resultaten, of voorspellingen van toekomstige resultaten zijn geen betrouwbare indicatoren voor toekomstige resultaten. De bruto prestaties kunnen worden beïnvloed door commissies, honoraria en andere kosten. Prestaties uitgedrukt in een andere valuta dan die van het land waar de belegger woont, zijn onderhevig aan wisselkoersschommelingen, met een negatieve of positieve impact op de winsten. Indien in dit document naar een specifieke fiscale behandeling wordt verwezen, hangt deze informatie af van de individuele situatie van elke belegger en kan zij veranderen.

Dit document vormt geen onderzoek op beleggingsgebied zoals gedefinieerd in artikel 36, lid 1 van de gedelegeerde verordening (EU) 2017/565 van de Commissie. Candriam benadrukt dat deze informatie niet is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen ter bevordering van onafhankelijk onderzoek op beleggingsgebied en dat deze informatie niet onderworpen is aan beperkingen die het uitvoeren van transacties voorafgaand aan de verspreiding van onderzoek op beleggingsgebied verbieden.

Candriam raadt beleggers consequent aan om via onze website www.candriam.com het document met essentiële informatie, het prospectus en alle andere relevante informatie te raadplegen voordat ze in een van onze fondsen beleggen, met inbegrip van de intrinsieke waarde ("NAV") van de fondsen. Deze informatie is beschikbaar in het Engels of in lokale talen voor elk land waar de marketing van het fonds is goedgekeurd.